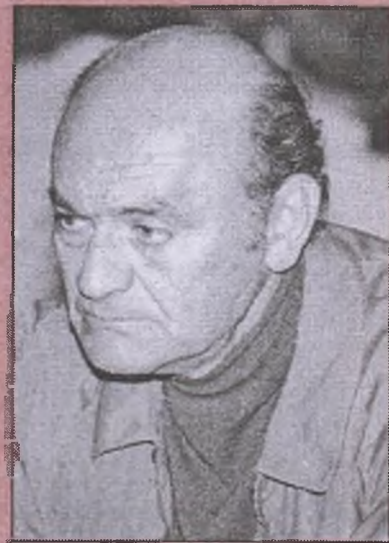

„Mircea Horia Simionescu dimpreună cu «personajele» și «ficțiunile» pe cât de morgantice pe atât de reale ale cărților sale (realizând pentru demonstrația care ne interesează aici o lectură esențializată pe *dominanta gustului și dezgustului pentru povestire*) face parte din aceeași clasă de spirite vizionare iubitoare de metafizicul care îl are înaintea mergător pe Cervantes.“

(Ștefan Ion Ghilimescu)

mircea horia simionescu

titus vișeu

Chiar mă gândeam că, în ideea ridicării unui monument al radioului, cea mai potrivită imagine ar fi fost cea a unui foarfece de bronz, înaltă de opt-zece metri, așezată pe postament de alabastru. Nu de alta, dar să știe lumea cui se datorează de fapt „miracolul îndreptărilor“.

pag. 7

cugetări

Fișele unui
memorialist

gheorghe
grigurcu

cartea străină

Sepúlveda sau romanul
polițist euro-latino-american

geo vasile

pag. 18

Bestiar vietnamez

horia gârbea

Călătorul european care ajunge în Vietnam se trezește într-o lume diferită de a sa. Asta se vede nu doar la arhitectură sau la alte elemente "antropice", cum se zice, dar și în floră și faună. Animalele vietnameze, ca și oamenii, sunt mai mici, dar mai puternice. Bivolii, cu care încă se ară pământul, fiind adaptați la mlaștină, unde presupun că le și place, sunt de două feluri: fumurii cu coarne mari, răsucite ca un turban în jurul capului și roșcovani, cu coarne groase, conice și drepte, având la greabăn o cocoșă mică, păroasă. Din motive neelucidate

vizor

de mine, laptele lor se consumă doar ca atare, vietamezii nu fac brânză. Există capre, dar nu și oi. Căii au dimensiunile unor ponei, la fel și măgarii. Cocoșii și găinile, albe și peștrițe, sunt mărunti ca niște jucării. Se organizează și lupte, dar clandestin.

Alte animale domestice sunt câinii, folosiți ca aliment, tot mici și având proprietari care îi îngrijesc. E de la sine înțeles că pe străzile din Ha Noi sau Nanh Binh nu se pomenesc câini vagabonzi. Ei ar rezista doar până la primul

prânz. Pisicile sunt mici, cu capul triunghiular, urechi lungi și păr scurt (căldura!), alb cu negru, sau cu pete ca de linx. Arată ca niște E.T.

Dar fauna cea mai fascinantă este cea marină. Piața de pește e mai bogată în specii vii decât acvariul din Constanța: crabi de toate felurile, raci (crevete), scoici, stridii, meduze (bune la gust). Octopozii și calamarii au dimensiuni de la 3 cm la 3 metri. Peștii exotici decorativi sunt fascinanți, dar și cei comestibili au o varietate uriașă. Predomină țiparii marini, unii lungi până la un metru. Noaptea, plajele sunt pline de crabi care merg cu o viteză peste așteptări. Pentru un zoolog marin, ar fi un paradis: și crabii și crevețele sunt de găsit într-o varietate infinită de dimensiuni și culori. Unii ating proporții înfricoșătoare, un clește ar fi în stare să rețeze degetul pescarului neatent.

Despre șopârle am mai vorbit, ele intră în case libere, iar șerpii sunt mari și unii foarte veninoși. Nu am aflat cum e posibil să fie puși în alcool pe care apoi îl bei fără să te otrăvești, dar așa este. Sticlele de forme sofisticate cu șerpi pe fund sunt mai mult o atracție turistică. Alcoolul nu are un gust deosebit.

În munți, se spune, trăiesc urși și chiar tigri, dar, din fericire, nu i-am văzut. În schimb, am admirat veverițe, care sunt mai asemănătoare cu maimuțele. Fauna vietnameză este o altă minune a aceluși pământ incredibil de bogat și fertil.

Colaboratorii noștri semnează masiv în revista „Meandre“, editată la Alexandria. Printre ei, Ana Dobre, Șt.I. Ghilimescu, Stan V. Cristea, Constantin Abăluță, Florea Burtan, Marin Codreanu

Director:

Marius Tupan

Colectivul de editare:

Mariana Bunescu (tehnoredactor)

Responsabil de număr:

Bogdan-Alexandru Stănescu

Redactori asociați:

Horia Gârbea; Daniel Nicolescu;

Ioan Es Pop; Stelian Tăbăraș

Revista „Luceafărul“ este editată de Fundația Luceafărul, cu sprijin de la Uniunea Scriitorilor din România

și Ministerul Culturii și al Cultelor

Membră a Asociației Publicațiilor Literare și Editurilor din România (APLER)

Redacția și administrația:

Calea Victoriei nr. 133, București, sector 1,
telefon 212.79.94, fax 312.96.93

e-mail: fundatia_luceafarul@yahoo.com

Cont în lei: Banca Comercială Română, filiala
sector 1, Calea Victoriei nr. 155.

Număr de cont: 2511.1-1543.1/ROL

Cont în valută: 472161601590

ISSN - 1220-627X

Tipar: SEMNE '94

Abonamentele se pot face la toate sucursalele
RODIPET și la oficiile poștale din țară.

Revista noastră este înscrisă

în Catalogul publicațiilor la poziția 2048.

stelian tăbăraș

De pe la fața locului

S-a scris mult despre spiritul olimpic și spiritul păcii; nu doar din ideea că - la începuturile olimpiadelor - se opreau pentru o perioadă războaiele, pentru a le face posibile, ci și pentru incredibila capacitate a „țărărilor“ (Grecia era încă fărâmițată) de a onora învingătorii (chiar dacă până mai ieri fuseseră dușmani de moarte și de mâine aveau să redevină), de a-i răsplăti (nu doar cu fală, ci și cu bogății să le ajungă pe tot restul vieții), de a le pune pe frunte diadema de *laurus nobilis* (până și gardurile vii sunt în Grecia alcătuite din această plantă pe care gospodinele o folosesc prozaic sub denumirea de *foi de dafin*).

S-a spus că regulamentele sportive, respectate în toate taberele, au stat la baza însăși a democrației (altă noțiune de origine grecească). Aprecierea obiectivă a valorii sportive, majori-

nocturne

tatea obligatorie în juriile cu arbitri, recunoașterea onestă că altul a fost mai bun, aceste fundamente sunt deopotrivă ale sportului civilizat cât și ale climatului democratic. Au mai beneficiat aceste Jocuri Olimpice și de „cronicari“ sportivi de talia lui Pindar, care, prin laudarea învingătorilor și-a sporit propria faimă - încât, ceva mai târziu, când Alexandru cel Mare a ras de pe fața pământului Teba, singură locuința lui a fost cruțată, pentru ca marele conducător de oști să nu-și știrbească prestigiul de cunoscător de poezie.

Dar spiritul războinic a pătruns în cetate prin toate crăpăturile spiritului olimpic: chiar unele probe dintru început erau exerciții militare (aruncarea suliței, trasul cu arcul, luptele libere devenite mai târziu și greco-romane). Ce să mai

spunem de contemporanele box, sabie, judo... și lista, fiți siguri, va continua?

Olimpiadele moderne reîncepând tot în Grecia (1896) au introdus și proba de Marathon - de fapt un marș forțat istovitor, ce a simbolizat în antichitate anunțarea unei victorii militare (mesagerul „spuse și muri“).

Episodul din München-ul olimpic al anilor '70, în care întreg lotul de sportivi israelieni a fost răpit de teroriști și ucis, a contrazis sângeros pentru multă vreme sintagma „Jocurile Olimpice - Jocurile păcii!“

La ora aceasta Atena clocotește în climatul pregătirilor pentru Olimpiada din August. Pregătirile propriu-zise (stadioane, bazine de înot, piste speciale, instalații - unii se întreabă ce vor deveni toate acestea după Olimpiadă, cum ar putea fi privatizate, spre a nu rămâne păguboase ruine), cu inerentele întâzieri „de-ale noastre, balcanice“, sunt dublate de acelea ale oamenilor de afaceri care știu că Olimpiada trebuie să aducă bani. Hoteluri, restaurante noi, magazine de suveniruri, muzee renovate, vapoare ancorate în porturi în chip de „hoteluri plutitoare“... Cele cinci cercuri colorate stăruie pe monumente și fântâni arteziene, pe postere și mărci poștale, pe vestimentație și vehicule, pe tot ce înseamnă design. Dar și... extraordinarele măsuri de securitate în pregătire: la TV vizionăm adevărate „balete tematic“ ale trupelor anti-tero, elicopterele lansează în mare, cât ai zice „ihtios“, șalupe de cauciuc, soldați ori scafandri... E luată în considerare reintroducerea vizelor pe o perioadă determinată, vor fi, desigur, legitimații speciale... în fine, un teritoriu al păcii păzit strașnic de războinici înarmați până-n dinți. Vorba butadeci: nu va fi război, dar „așa o luptă pentru pace, de n-o să se mai vadă om cu om“!

Există o inerentă cruzime a artei - în artă se reflectă însă, involuntar, nu realitatea așa cum este ea, nu existența captată într-o conștiință, ci inconștientul și conștiința unui subiect creator. Parafrazându-l pe Bernard Shaw am putea spune că nu scriem (nu pictăm, nu sculptăm, nu redăm în muzică sau dans) ceea ce vrem, nu scriem (pictăm etc.) ce știm - scriem (etc.) ceea ce suntem. Frumosul implică o parte de adevăr - adevărul formei de existență a subiectului. Aristotel vorbește despre catharsis în perceperea operei de artă - în particular a tragediei; de ce nu am avea în vedere catharsisul experimentat de creatorul de artă, în actul de producere a operei, eventual de catharsisul modelat în trăirea atribuită personajului?

Arta s-a născut ca un discurs despre moarte, poate prin chiar faptul de a constitui o configurație a unui ireal isomorf realului. Arta nu vorbește însă despre moarte pur și simplu, ci despre moartea determinată de cruzimea ființei conștiente - a omului sau a zeului.

Caius Traian Dragomir

Există un element de primitivism irepresibil conex artei - ea concepe, evident spontan, omul și zeul funciar marcați de cruzime. Nu există nici un motiv pentru a vedea lucrurile astfel - într-un anumit sens pare posibil de afirmat că religia este o anti-literatură; Divinitatea exclude din lume cruzimea și moartea. Zeul religiei este contrariul zeului imaginat poetic. Toate aceste lucruri pot fi ușor susținute, demonstrate chiar. În ultimă instanță s-ar putea considera că literatura nu face decât să vadă ființa transcendentă, supremă, după model uman, așa cum spunea Xenofon - nu este cu totul eronat, apoi, a considera omul mai totdeauna, sau măcar suficient de frecvent, ca fiind crud față de semenii. Elementul straniu, în relatarea literară, este însă altul, cu adevărat preocupant: liniștea nesfârșită pe care omul literaturii - personajul, personajele - o arată cruzimii omenești sau supraumane.

Epistolele lui Pavel (de altfel și **Psalmii**) ne vorbesc despre Dumnezeu ca fiind, în același timp, iubire și certitudine. În literatura secolului al XX-lea, operele scriitorilor aparținând în chip declarat și efectiv unei religii arată rar un om care a trăit experiența salvării, ci mai curând pe aceea a îndoielii, suferinței, păcatului. Arta pare să fie experiența a morții lipsită de certitudinea salvării ori, în cel mai bun caz, exprimând până la urmă o izbăvire, o salvare ce sosește nemeritat. Personajele lui Dostoievski își găsesc un echilibru, trăit sau netrăit ca atare, dar adevărat, doar în suferință, în pedeapsă. Eroi și eroinele lui François Mauriac parcurg toate variantele îndoielii de sine. O lumină, nu intensă, însă cu siguranță fericită, mistică, ne parvine din poezia lui T.S. Eliot. Nu rareori, însă, cruzimea, după ce a produs răul altora, se întoarce către sine cu violență. Am putea să asociem cruzimea nu doar cu generarea suferinței și morții, ci chiar și cu acel catharsis despre care vorbește Aristotel și îl reia, ca obiectiv al practicii psihologice sau psihiatrice, Freud.

Omul modern nu reușește să afle un suflet fericit în prezența Divinității - omul antic nu ajungea să își privească actele, violența,

inumanitatea, dintr-un unghi uman. Tragedia lui Oedip nu mi se pare a consta în primul rând în faptul că, inconștient, el și-a ucis tatăl și s-a căsătorit cu mama sa, lucruri, oricum, nu doar odioase - aflate dincolo de răul cel mai adânc al crimei - ci mai ales în acela că a reușit să trăiască liniștit după ce a omorât un om, pentru un simplu conflict, pe care am putea să îl numim acum de prioritate rutieră și a fost în stare apoi să se căsătorească, motivat de dorința de a accede la regalitate, cu soția victimei sale. Pare straniu că el nu s-a autopepsit prin orbire pentru răul pe care l-a făcut acelui om, ucigându-l, și a trebuit să afle că respectiva victimă era tatăl său, că soția sa îi era mamă, pentru a se simți vinovat. Pe de altă parte, însă, ceea ce a simțit Oedip este pură literatură - mai grav este faptul că toți marii, incomparabili și genialii creatori de artă, de la Sofocle și până la George Enescu, au văzut tragedia lui Oedip, l-au compătimit, ne-au cerut să îl compătîmim și nu au sesizat cruzimea lui revoltătoare, fără legătură cu identitatea celui ucis, ori cu incestul. Dacă zeii s-au dovedit cruzi cu el, aceasta s-a manifestat în episodul în sine, trăit pe drumul spre Delphi,

și nu în ce a reprezentat acesta sub raport familial și, astfel, personal.

În **Odiscea**, pasajele cele mai frumoase, cele mai poetice și mai intense expresive se află în cântările ultime, XXIII și XXIV, în versurile descriind reîntoarcerea eroului la locuința sa, în locurile natale, în palatul său, alături de cei de care se despărțise cu douăzeci de ani în urmă. Peștorii, care stăpâneau acum în casa celui plecat, se făcuseră vinovați, poate, de multe - risipiseră ceva avere, mâncașă și băuseră prea mult, plictisiseră locatarii și o puseră pe regină într-o situație care nu îi făcuse nici o plăcere; ei constituiau o amenințare căci poate se crede că aspirau la a uzurpa domnia lui Ulise, chiar viu fiind acesta - dar, în fond, nu uciseseră pe nici unul dintre membrii familiei, nu violaseră, nu își împărțiseră și nu își atribuiseră, de fapt, micul regat. Ulise îi omoară pe toți, fără milă; nu îi alungă pur și simplu, nu găsește nici o soluție mai blândă pentru prejudiciul de care avusese parte și nici vreo pedeapsă mai ușoară pentru vinovăția celor altminteri incapabili să se aplece de puterea sa. Trebuie recunoscut geniul poetului, care descrie suprimarea peștorilor cu înfinită imaginație și noblețe, din perspectiva călătoriei lor, în lumea de apoi, sub conducerea lui Hermes. Faptul rămâne însă fapt, iar Ulise, după crima sa exorbitantă, doarme un somn liniștit și bun: „Din patu-i moale se trezi Ulise/ Și zise...” Și mai penibil - happy end-ul cu care este încoronată succesiunea de cânturi a celor două mari poeme; după ce se purtase un război devastator pentru infidelitatea unei femei acum, când toți „peștorii” sunt uciși, zeii decid „să-și dea cu toții mâna/ Jertfind să jure între ei credința /.../ iar noi să facem ca ceilalți să uite/ De-a fiilor și-a fraților pieire“ (!).

Rămâne de stabilit dacă literatura - sau arta în general - exprimă, fie și minimal, adevărul, căci dacă este așa înseamnă că viața omenească este o valoare practic nulă pentru celălalt om, că nimic nu este mai natural decât răul (sau, la limită, crimă) și, în consecință, fiecare - ființe omenești, grupuri, popoare, civilizații - trebuie să se păzească așa cum poate. Începem să înțelegem de ce Platon dorea să alunge poezii din cetatea sa - ei sau mint, sau ne fac să devenim cu mult mai conștienți decât este potrivit în acest univers.

Țopescu, terapeutul

marius fupan

Ceea ce unora li se par paradoxuri, nouă, semne ale normalității și notorietății: Cristian Țopescu e mai prezent ca oricând tocmai atunci când e înlăturat de la un microfon sau cenzurat de forțe oculte. Confundat cu crainicul ideal, care a impus o anumită ținută comentariului sportiv, pe care l-a slujit cu intermitențe patruzeci de ani - tocmai i-a sărbătorit -, el se aude mai ales când tace și se observă îndeosebi când se află în expectativă. Uneori, din calculele greșite ale unora (care, fără să realizeze, îi sporesc faima), alteori, din asumările sale înțelepte, ce stărnesc, bineînțeles, regrete. Plasat într-un anume interval, cum ar spune Andrei Pleșu, având alături un dublu redutabil, identificat de același estetician expresiv cu intelectul, Țopescu știe că etica îi domolește până și pe adversarii orbiți și înversunați, obligați să recunoască, fie și cu întârziere, realele valori. De-a lungul anilor, Țopescu n-a sărit calul, chiar dacă a cochetat cu hipismul, nu s-a înhămat la funcții care, grație conjuncturilor, îl puteau arunca din șa (știți doar cum îi era aclamat numele după buimăceala din decembrie, dorit de români președintele vreunei federații sau chiar al țării!), ci a rămas și a insistat doar acolo unde s-a simțit performant, hărăzit și, bineînțeles, capabil să-și păstreze reputația și supremația. Mulți pot ajunge la o anumită celebritate, dar puțini și-o pot păstra în vreme. Îndeosebi, cu vremurile. Suficiența, aroganța, plictiseala, anturajul, îmbuibarea și multe altele sunt cauze ce erodează o carieră, situație ce l-a ocolit pe Țopescu, conștient ca nimeni altul de capcanele în care lunecă destui. Am conversat doar în puține rânduri și mi-a fost suficient să detectez la el modestia exemplară, diplomația înnăscută, altfel zis, profesionistul pur sânge, convins că spectacolul din arenă e, oricum, mai captivant decât cel al comentatorului acestuia. Și, din aproape în aproape, bănuim secretul longevității și prospețimii sale: râvna de a fi, prin strategiile discursului, peste virtuțile jocului comentat, sau, în cel mai rău caz, la nivelul acestuia. Sigur, nu poți aduna merele cu perele, dar, convențional, putem accepta că fructele, împreună, pot oferi evaluatorului o anume greutate și, îndeosebi, o aromă sportivă. Țopescu cunoaște subtilitățile limbii române, căci spectatorii și telespectatorii nu sunt doar aceia aleși de la peluză, receptivi numai la argouri, are știința expunerii laconice și suculența limbajului artistic. Și, înainte de toate, surprinde de fiecare dată cu informațiile sale, ascunse multora, exacte și lămuritoare, excluzând divagațiile și logoreea, acelora care cred că numai așa pot impresiona și colora spațiul dedicat transmisiei. Funcționalitatea intervențiilor sale, la care numai oamenii inteligenți și responsabili ajung, înobilează competițiile, le asigură farmecul, fie și printr-o notă patetică, participă, osmotic, la joc, contribuind la emanciparea ambianței sportive, însuflețitoare chiar și atunci când preferații tăi se află în suferință. Țopescu știe să oblojească până și rănile adânci, chiar purulente, promițând vindecări rapide și eficiente, deși, în sine sa, e convins că numai intervenția unui bisturiu dibaci poate întrema un organism bolnav. Puțini ca el reușesc să ofere iluzii. Și, desori, prin mila Domnului și prin insistențele domnilor, unele chiar se concretizează. Taumaturgie?

Lada de zestre cea bine păzită (II)

**bogdan-alexandru
stănescu**

„A spre ierni, înăbușitoare veri și, pe lângă aceste schimbări de peisaj, s-a mai produs și «schimbarea (mea) la față».”

Începută la Brașov, modificarea trăsăturilor mele s-a accentuat îngrijorător în primii ani de București, instalându-se apoi definitiv, încât la unsprezece - doisprezece - treisprezece ani mă transformasem dintr-o fetiță drăgălașă într-o adevărată fată urâtă, spre groaza mamei mele în primul rând. Dar și spre dezolarea mea, care întotdeauna, tânjind după iubire, îmi vedeam viitorul în cele mai sumbre culori ale singurătății.” (p. 11)

dovedindu-se a fi un eșec), iată ce putem citi: “Da, iată o ideologie care mă atrăgea prin aspectul ei sintetic (toate inegalitățile, toate conflictele și antagonismele sângeroase păreau a-și găsi rezolvarea). Deși nu doaream să fac politică, știind că e o zonă a corupției și a promiscuității (mi se spunea că, da, așa e cu toate politicile, exceptând cea comunistă!). m-am angajat în acea luptă ilegală care, plină de riscuri extreme, îmi impunea o disciplină de gândire și una morală, de care caracterul meu în formare avea nevoie. Presupunea totodată o evadare din egoism și egocentrism, alegerea unei «cauze superioare», - opțiune care a continuat în mod consecvent pe o durată de decenii, în viața de toate zilele și în creație, însoțită, cum se va vedea, de drame, desfigurări, accidente istorice, stupori etc.”

Se desprinde portretul unei femei care a știut să se arunce, cu toate riscurile, în două mari iubiri, neregretând nici eșecul, nici “desfigurările” pe care acestea le-au produs. Sunt înclinat să văd în acea “urâtire” începută în adolescență ca pe un taler menit să echilibreze excesul de puritate din viitor. După cum poate ați observat, figura Ninei Cassian mi-a devenit foarte simpatică, în comparație cu săptămână trecută, când vedeam totul prin “ochelarii de cal” ai moralei. Lectura lipsită de prejudecata istoriei mi-a dezvăluit o femeie puternică, lucidă și plină de poezie, de poezia vieții...

Sunt, desigur, momente când nu pot citi anumite rânduri, cum ar fi acestea: “Vocea lui Arghezi s-a transmis cumva vorbirii lui Geo Dumitrescu și, cu un plus de fulset (s.n.), lui Ion Caraion.”

Revenind totuși la unele imputări de structură pe care le făceam cărții în numărul trecut al Luceafărului, îmi păstrez părerea: acel erotikon, care ține de timpul trecut, e adus sub lupa exegezei viitorului. Iubirile autentice, pasajele aduse integral “din vremea lor” pierd conturul tineresc (deși anumite precizări sunt necesare pentru înțelegerea situației), sunt alterate de explicații. Un cititor inteligent poate înțelege dragostea Ninei Cassian pentru bărbatul care ținea să precizeze în ședința de Partid că Rimbaud și Mallarmé nu sunt mari poeți, pentru cel care o lovea, chiar fără justificările pe care scriitoarea i le aduce în paginile “explicative”.

Anii nebuni ai comunismului par a fi fragmente dispartate de sentiment, efuziuni tinerești pe care nu le-am imputat marilor “socialiști” auto-renegați, cum ar fi Sabato sau Saramago. Nu văd de ce am face-o în

cazul autoarei volumului “La scara 1/1”... Iată o eboșă a tabloului pe care cititorul îl va avea în minte la sfârșitul lecturii: “Și n-aveam încă douăzeci de ani! și eram plină de entuziasm când, redescoperind marea la Mangalia, m-am trezit improvizând un spectacol în care marele actor Mihai Popescu îmi recita o poezie ocazională, când ieșeam din scenă dansând Conga cu Mary Voluntaru, Virginica Popescu și alte celebrități, ...să mergem dar cu toții/ținându-ne de talie,/ să continuăm sceneta/în tânăra Mangalie... și când, pentru prima oară, înotam noaptea într-o mare caldă ca ceaiul, susurătoare ca șampania... Dar ce nu se petrecea în acei ani de început de “eră”? Mergeam în fabrici și în cartiere, înjghebând spectacole compozite, coruri, recitări, scenete, cu «forțe locale». Aduceam textele (**Pentru tine, o, democrație** de Walt Whitman, dar și **Cruce fascistă cu gheare** de Dumitru Corbea, - pe vremea aceea nu aveam poezii proprii, adecvate momentului, de oferit), dirijam, regizam - până când, chemată la «Sector», mi s-a înmănat un program-tip pentru viitoarele manifestări care trebuia executat la literă. Și, Doamne, ce convenționale și rigide erau acele texte care, evident, m-au indispus din punct de vedere estetic fără a-mi revela încă prognozele amenințătoare a ceea ce avea să se întâmple nu peste mult timp...”

Este urmărită evoluția unei dezamăgiri, revelația unei înșelăciuni în care o generație plonjase fără nici un fel de îndoială. Autenticitatea entuziasmului

cronica literară

șterge parcă din mintea unui cititor cât de cât detașat pornirea de a arunca piatra. Cel puțin așa ar fi normal.

Omul e dator să trăiască! Oare așa o fi? Poți șterge cu buretele acea luciditate esențială, fără de care cele mai bune intenții pavoazează în mod sigur drumul spre Iad? Nu sunt sigur că istoria are un răspuns la această întrebare, nu sunt sigur că remușcarea, recăpătarea lucidității pot șterge cu buretele suferința celor ce nu și-au pierdut-o niciodată, sau a celor ce n-au avut nici o opțiune.

De aceea privesc memoriile/ jurnalul Ninei Cassian ca pe un document profund uman, care trebuie citit cu înțelepciune și toleranță, cel puțin pentru pasajele sale superbe (care nu sunt nicidecum rare). Cât despre Adevăr, vinovăție, alegeri corecte, morală, lăsăm în grija altora mai buni și mai pricepuți verdictul final...

„La vârsta mea de atunci, n-aveam și nici nu-mi propuneam să am puterea de descifrare a mecanismelor complicate și obscure care animă istoria, rănită și tupefiată, am încercat cu ferveare să modific stilul și să-i conving pe «mai marii mei» de buna mea credință. Efort zadarnic întrucât «rămășițele formaliste» au continuat să-mi fie reproșate timp de aproape un deceniu...”

N-avea să fie așa... Paginile de Jurnal ale Ninei Cassian descriu, fără exagerare, un adevărat erotikon, un drum ce șerpuieste printre jaloane “periculoase”, gata oricând să ștergă câte unul dintre ele... în favoarea altuia. Oricât de ciudat ar părea (deși, dacă stau să mă gândesc, nu prea există ciudățeni în acest domeniu), Al. I. Ștefănescu (Ali) pune punct oricărei tendințe “reale” de apropiere față de un alt asemenea jalon. Avem de-a face cu o iubire impresionantă, tulbure, profundă, între doi oameni care nu încetează să se atragă reciproc prin deosebirile ce-i despart. Mă văd înclinat să privesc atitudinea Ninei Cassian față de foarte numeroșii admiratori ca pe conștientizarea unei paidei necesare. Iubirea construiește în autoarea jurnalului reala personalitate, este factorul cel mai important al individuării.

Cât despre altă iubire (de data aceasta

Datorii parțial onorate

liviu grăsoiu

S-a constatat (și s-a scris în consecință) despre adevărata avalanșă editorială din ultimii ani. Ritmul și numărul aparițiilor fac extrem de dificilă posibilitatea comentatorului de a selecta cărțile într-adevăr valoroase, pentru că lectura titlurilor (am nunit se-nțelege conținutul) purtând semnături adesea necunoscute ar bloca practic munca și existența celui dispus să citească tot și să hotărască asupra volumelor preferate. Un asemenea ins nu cred că există, iar criticul se oprește și el după instinct, curiozitate și diverse intervenții profesionale la ceea ce consideră că ar fi o noutate, ori o reușită deosebită. În felul acesta, destule apariții trec cam neobservate sau stârnesc prea anemice valuri din calitățile ce ar fi trebuit să le hărăzească alt destin. Simpla lor consemnare înseamnă însă onorarea acelor datorii pe care cititorul profesionist le are și nu trebuie să le uite, chiar dacă se insinuează insatisfacția autorilor de a nu fi beneficiat de interpretări mai ample. Conștient de toate acestea propun unele opinii despre cărți ce vor stârni poate curiozitatea celorlalți confrăți.

galaxia cărților

După o tăcere de câțiva ani, Adrian Mușiu revine în literatură și nu oricum, ci în calitate de director al unei ambițioase edituri (Noul Orfeu) și cu volumul **Singur între două milenii**. După mine, poetul și prozatorul Adrian Mușiu reprezintă un caz special: fiecare carte a sa a fost bine primită, cronicile i-au fost mai mult decât favorabile, fără influențe oculte ori conjuncturale, dar locul său în cadrul generației '60 este trecut mereu sub tăcere, de parcă o operă unitară și bine concepută n-ar exista. Pentru un comentator onest (nu mă refer la subsemnatul, pentru că nu intenționez să dau lecții nimănui) lectura cărților lui Adrian Mușiu va naște multe semne de exclamare laudativă și de întrebare în legătură cu ierarhiile stabilite după prea ciudate criterii. **Singur între două milenii** are o secvență substanțială cantitativ rezultată din experiența sa americană. Trecând oceanul, descinzând într-o lume față de care nu manifestă aderențe, poetul se retrage în sine și în cadrul strict familial. Scrisorile către fiica sa, către nepoțele denotă disperare și singurătate, cântarea credinței și a certitudinii, totul transpus în poeme migălo construite (predilecția pentru ansambluri cu structuri complicate nu l-a părăsit) și beneficiind de un meșteșug al versificației de care doar câțiva mai sunt capabili. Nimic demodat în textele propuse, piese precum **Zeul hulis. Argonauții. Despărțire. Bumerang**, citindu-se acum cu plăcere regăsirii grădinilor aranjate cu artă printre pogoane de vegetație crescută sălbatic.

La Editura Vinea, Liviu Ioan Stoiciu publică a zecea sa carte de versuri sub un titlu menit a da frisoane: **La plecarea**. Optzecist marcant, artist cu biografie tipic americană,

răsfățat al premiilor celor mai prestigioase, cultivând intens și proza și memorialistica și gazetăria, prezență atrăgând deopotrivă simpatii și repulsii, acest „fiu al răzvrătirii” propune acum un joc macabru, ieșit tot din predispozițiile ludice proprii lui și altora din generația amintită. Poetul își anunță ora morții, „bucurându-se de avantajele ei” și compune, prin urmare, un univers și un decor la fel de straniu, gândit în detaliu. În centru se află Poetul ce se autocercetează, pipăindu-se și controlându-se amănunțit, răsfățat de propria-i fantezie. Simte că „il apasă în piept nod greu”, că „vârfurile degetelor i se par mai subțiri”, aude „neconținut urlete îngrozitoare”, simte „un miros de arsură fără să ardă ceva”, pe la „miezul nopții se aude gălăgie în pereți”, pe scurt crede că „începe să-i bată în urechi ceasul morții”. Noua stare este urmărită microscopic, cu toate simțurile ațâțate paroxistic. „La

1) **Primăvara e o altă țară**
(Sinisa Dragin),

Editura Cartea Românească

2) **Ascensor pentru umor**
(Traian Dârjan),

Editura Napoca Star

3) **Hora Stihurilor**
(Olga-Delia Diaconu),

Editura Augusta

4) **Biserică, iată hramul tău**
(Rosir Vasilevski),

Editura Viitorul Românesc

5) **Marea miză**
(Mihai Sin),

Editura Universității de Artă Teatrală

6) **Hamlet a murit degeaba**
(Mircea M. Ionescu),

Editura Play

început este ca nectarul, iar la sfârșit ca otrava”, are vedenii, se chinuie, i se face Sfântul Maslu „întins pe patul morții cu un surâs de dezgust”, aiurează, cineva e chemat să-i tină lumânarea, se descompune lent. „ochii îi iug în fundul capului”, și nu-și dă seama dacă a murit sau nu.

Secvența a doua pedalează pe dedublare sub constatarea blestemului: „Destinul se comportă ca un călău cu mine”. Un neofit ar fi înspăimântat la terminarea lecturii dacă nu ar avea inspirația de a privi atent fotografia de pe prima pagină a lui Liviu Ioan Stoiciu. Extrem de expresivă, ea anulează spaimele transmise cititorului, amintindu-i mereu că poezia rămâne totuși un joc. Simplu, superb și dezințersat, arareori confundându-se cu existența creatorului.

Apartinând generației celei mai tinere, Angela Baciuc, redactor la revista „Porto-Franco” din Galați, a scos în 2003 o plachetă la Editura Sinteze, colecția Inedit: **Dragostea ca o mângâiere de fiară**. Autoarea, salutația la debut de Laurențiu Ulici, confirmă predilecția pentru poezia senzuală, tensionată și pasională, care i-a făcut pe critici ca Ion Rotaru și Constantin Trandafir să facă trimiteri firești la „Cântarea Cântărilor”, cu atât mai mult cu cât Angela Baciuc știe să abordeze poezia erotică fără penibilele căderi în vulgaritate, atât de practicate de congenerii săi influențate de mai vârstnice modele predispușe la libertăți de limbaj fără justificare și rezultat estetic nul. O poezie caldă, tulburătoare chiar în absența stridențelor, oferă fără ostentație, în ritmuri moderne **Dragostea ca o mângâiere de fiară**. recentul grupaj al Angelei Baciuc.

După seria celor șase jurnale, tipărite din 1997 până în 2002 inclusiv, Constantin Mateescu își continuă mărturiile la Editura Almarom din Râmnicu Vâlcea, scriind acum **Cuibul de barză**. Formula jurnalului a fost abandonată, amintirile structurându-se într-o construcție romanescă realizată cu meșteșugul la care se ajunge după ce ai semnat nici mai mult nici mai puțin de 36 de titluri, cât cuprinde bibliografia domnului Constantin Mateescu. Anii rememorați sunt aceia ai formării, ai copilăriei într-un Râmnic aureolat de patina timpului, ai tinereții exuberante într-un București în bună parte dispărut nu din cauza evoluției firești a civilizației, ci dintr-o voință și minte aberante. Amintirile se succed sub semnul lirismului bine strunit, observația și plăcerea descripțiilor ținând de realismul artei unui prozator experimental, cu o paletă larg expresivă.

La Editura Limes din Cluj-Napoca, Gheorghe Izbășescu, poet optzecist, ferment al vieții literare din Onești, debutează ca prozator, sfârșind romanul **Salonul de vară**, de fapt primul volum, intitulat **Dubla înfățișare**. Prefața datorată lui Cornel Moraru semnaleză felul cum discursul epic „alternează efuziunile lirice cu secvențe pur narrative”. Autorul însuși avertizează că, în acest roman început încă din 1979, a introdus masiv fragmente din aventurile lui Ulisse al orașului. personajul urmărit cu obstinție de Gheorghe Izbășescu în volumele de versuri tipărite în anii săi de maturitate. Fără a fi răutăcios, cred că ideea putea să se materializeze mai devreme. prozaismul poemelor subminând adesea lirismul nu doar formal, ci în esența lui. Vom asista probabil la un cilcu întins pe mai multe tomuri având în vedere hârnicia locuitorului din Onești care scree, scree, scree... (Afirmația îi aparține).

Blaga mitizează și în același timp demitizează. Îi place să demonteze în speță miturile biblice. Se comportă ca un leu care nu pregetă a devora uneori puii speciei sale cu o altă paternitate spre a-și promova propria progenitură.

Din convorbirile mele cu Blaga: „Nu e bine să înțelegi totul. Până și calitățile pierd dacă le aprofundezi prea mult, dacă încerci să le explici până la capăt“.

Din convorbirile mele cu Blaga: „Se întâmplă să scriu câte-o poezie de excepție. Sau doar o poezie între altele. Unele poezii nu-mi reușesc și le abandonez“.

Din convorbirile mele cu Blaga: „Este interesant raportul dintre idee și problemă. Dogmaticii au doar idei, iar «liberalii», problematizând excesiv adesea nu mai ajung la idei“.

Puterea magică, puterea creatoare a așteptării: „Sfârșit de august. Multe rândunici. Cea mai nouă promoție se adună pe firele de telegraf. Se grupează. Se regrupează. Pe portativele sârmelor, ele învață contrapunctul. Și cântă. La ce va folosi contrapunctul în zborul peste mare? Nu știu. Dar ele cântă. Am impresia că în cântecul lor, ele se simt zburând peste mare. Când vor zbura în adevăr peste mare, ele nu vor cânta“ (Blaga).

cugetări

Limba română s-a înavuțit cu un cuvânt nou: ghidism (de la ghid)!

Primesc un număr al elegantei reviste „Mișcarea literară“ din Bistrița. Pe copertă am plăcerea să văd o mare fotografie a unui mare om pe care l-am cunoscut și l-am îndrăgit: Petre Țuțea. Nu, de pildă, Eugen Jebeleanu cel infatuat care-și avea masa rezervată la Casa Scriitorilor, ci modestul bătrân Țuțea, care se așeza pe unde se nimerea, la restaurant ca și-n viață, privit de sus de către poetul privilegiat, o justiție iconografică.

O anecdotă cu circulație în Parisul de pe la mijlocul veacului al III-lea, picant aplicabilă îmbogățitorilor noștri de după 1989: „Un poet persan, pe nume Homedi, se afla la baie împreună cu Tamerlan și alți curteni. Tocmai se juca un joc de societate, care consta în a valora, în bani, cât anume face fiecare dintre ei.

- Vă prețuiesc la treizeci de aspri, i-a spus poetul lui Tamerlan.

- Bine, dar numai prosopul cu care mă șterg face atâta, i-a replicat marele han.

- Întocmai, a răspuns poetul, am calculat și prosopul.

Tamerlan n-a spus nimic, a râs doar. Era într-una din zilele lui bune“.

O minciună mică având rostul de-a acoperi o minciună mai mare.

Fișele unui memorialist

gheorghe grigurcu

Admirabila rigoare a acestei minciuni.

Tristețea, dar și nădejdea conținută în lucrul făcut pe jumătate.

E un spirit prea puternic pentru a rămâne doar un artist. E prea lipsit de vlagă pentru a deveni un sfânt. Cum ar putea ieși din această dilemă?

Vulgaritatea: Răul formal. Un singur strop de vulgaritate poate compromite limpezimea unui lac întreg.

Vine o vârstă la care-ți dai seama că limpezimea e dureroasă ca o sentință.

Te crezi abandonat de viață. Dar sunt bătrâni care se sinucid pentru că se cred abandonați de moarte.

Precocitățile nu constituie decât monstruozițări, deoarece intră în conflict cu o lege supremă a vieții care e devenirea. Sunt opriri înainte de soroc, prin nimic justificate, morți premature, dichisite, sfidătoare.

Tot ce e fixitate e moarte. Mă tem că și operele noastre sunt fețe ale morții. - Dar sensurile, infinitele sensuri ce gâlgâie în ele? - Ești îndemnat a răspunde fără clipire: nu sunt decât.. necroloage.

E prea puțin răbdător, din care pricină se întâmplă să nu găsească ceea ce caută și să găsească ceea ce nu caută.

Cumplita iertare pe care ți-o acordă cel ce nu se poate ierta pe sine. Și poate, totodată, cel mai pur act de generozitate.

Suferi nu pentru că recurgi la o plătitudine, ci pentru că n-ai reușit să-i dibui sâmburele de adâncime care, cu siguranță, există.

Nădejdea: starea de iluminare a voinței.

Miturile nu pot fi decât de dreapta. Stânga nu dispune decât de pseudomituri.

Noul e mai atrăgător decât vechiul pentru acea latură superficială a noastră care caută „originalitatea“. Firește, funcționează și un snobism al vechiului.

Amoralitatea gloriei precum a unei sume de bani cu care se poate cumpăra orice. Până și gloria unui sfânt e o glorie ca oricare alta.

Aparența de inteligență pe care o poate căpăta defetismul, aparența de bunăvoință pe care o poate căpăta lenea, aparența de

cooperare pe care o poate căpăta iscoditoarea „curiozitate“.

Din frica (instinctivă) de-a nu i se descoperi puținătatea spiritului, se precipită să fie „om de spirit“.

Nu-ți vine ușor să recunoști că atât trecutul, cât și viitorul tău nu sunt decât ficțiuni, aidoma poeziei, muzicii, picturii. Prin mijlocirea lor, ființa cunoaște un grad de „estetizare“ spontană.

Comerț păgubos: îndrăzneala ca substitut al profunzimii, trivialitatea ca substitut al îndrăznelii.

Pornografia sa atât de satisfăcută de sine face să roșescă hârtia atunci când oamenii nu roșesc. Și mărturisesc că nu-ți displace a urmări această reacție a hârtiei pudice.

Mărturisind, cei slabi se cheltuiesc. Mărturisind, cei tari își sporesc substanța.

Tăcerea zeului nu înseamnă neapărat că a sosit momentul să cuvântezi tu.

Indiferent de rezultatul la care ajunge, experiența înseamnă libertate.

Înțelepciunea anonimă îți permite să-ți oglindești chipul cu condiția impersonalizării. Pe tărâmul ei devii un Narcis paradoxal care-și pune chipul în paranteză.

Ce ne-am face dacă cruzimea nu s-ar plictisi, n-ar obosi pe cale naturală?

Limita sincerității e masochismul.

Rafinamentul lasă lucrurile intacte. Profunzimea le taie aidoma unui chirurg (uneori nu le mai coase la loc).

Incomoditatea de fond a oricărei inovații, fie și a uneia aparent binevenite. Nota ei de sfidare („parvenitism“) pe care o resimt firile sensibile.

Noul are, indiferent de valoarea sa, o autoritate faptică, o prestanță brută, adesea anevoie de contracarat. E o stihie ce înaintează înspre tine, venind din viitor, copleșindu-te prin misterul acestuia.

Se întâmplă ca unii *maestri* înveninați sau duplicitari să aibă parte de *discipoli* pe măsură, care nu ezită a-i trăda, răzbuându-le, într-un fel, victimele.

O floare carnivoră ochiul lui Dumnezeu

Sunt un soi de negru care, după ce
a fost descoperită Africa,
s-a văzut dintr-o dată cu ochii albului
ca o imagine neagră a singurătății;
de-a pururi metec
sub pielea nefamiliară ca un suflet
exterior puțin zdrențaros, puțin uzat
de coate-goale sau de nebun -
o realitate străină invadându-ți brusc ochii
râs livid ce separă universuri incompatibile
rictus straniu ca o mască de mort peste o față vie
(așa cum zac eu în adâncul coșmarului meu)
iritarea nervilor sufletești depășind cu mult
carnea perplexă, târâtă după ei,
ca un trup legat de coada unui cal biciuit,
în toate fundăturile existenței
la toate întâlnirile inexplicabile cu timpii morți
din timpul viu
tresărind puternic la atingerea cu celălalt suflet
deja absorbit în vârtejul angoasei
(un frate geamăn mort, la pândă, privindu-te țintă
din trupul tău viu)
pipăit atroce pe dinăuntru.
Sunt un marginal
fiindcă trăiesc la marginea dinspre suflet a cărnii
la limită...
acolo unde atingerea devine pipăit supranatural;
capul lăuntric sub gluga cărnii
regândind-o sub forma ei definitivă, eterică,
revelație abia vizibilă
în ochii întredeschși ai sfinților.

O floare carnivoră ochiul lui Dumnezeu
iar sufletul meu, cu faptele lui evidente
sau ascunse,
în fața privirii infinite,
ca un muzeu mitraliat
cu peisajele ciuruite de gloanțe
cu toate portretele împușcate în inimă
sau în frunte
cu toate statuile crezute definitive
făcute țândări
și silindu-mă să surâd ca și cum
aș sfâșia o floare roșie-n dinți.

Și cine e oare cel ce descinde din mine
neasemănător și nedumerit
și mă privește din oglindă ca pe-un străin?
un chip confuz asemenea cuiva
care se uită pe sine și apoi
se realcătuiește din fragmente latente,
fără început și fără sfârșit,
și doar se uzurpă pe sine neîncetat, impostor
într-un regat fără rege.
„și nici un vers nu poate reda toate acestea“
căci El nu poate fi corupt cu imaginația
imaginația mea este în punctul acesta perplexă
ca o firmă zgâlțâită de vânt
atârând într-un singur cui
pe fațada unui magazin de suveniruri
dintr-un oraș părăsit.

Dar ce privesc atât de adânc

Spre apa care curge pe sub pod
atunci, la Londra,
o privire de sus în jos amețitoare
repede refulată în interior

ioana greceanu

o perdea trasă continuu
pe viața amețită de viață
consecvență la nivelul capului virtual.
Iar această non-amețelă de-a fi
ca și când aș fi aplecată
spre o apă abstractă, placidă
ca fața unui sfânt încremenită
gata să piardă
viciul de a exista.

Lasă. lasă potirul,
crinul
să-și digere victima
cu acea incredibilă frumusețe
cu acea violență a sfărâmării
în cel mai adânc abandon
în cea mai adâncă durere.
Și trebuie să mai fie și o dragoste
nu altfel decât aceasta,
un simțământ idilic al creierului original -
centrul spre care tind
ciudatele violențe ale inimii
fiindcă ceva murmură și zumzăie
în creier
ca un roi de albine atavice
fiindcă ceva mă apasă pe neuroni
ca o senzație de fericire necunoscută
ca și când creierul meu s-ar afla
la intersecția unor semnale extramundane

Dar ce privesc atât de adânc
de la o atât de mare înălțime
poate nu doar imaginea mea
aplecată peste o apă ce curge,
poate pe înecatul din mine
poate o soră geamănă moartă de mult.
Arată-mi tu, oricine ai fi, dacă poți
arată-mi undeva
pe un țărm apropiat
sufletul celei „de demult murite“
sufletul de toate apele negre scăldat
suflet lichid
Acheron
pe care plutește capul instabil
ce nu-și mai amintește nimic de el.

Într-un dialog de dată relativ recentă (Șt.I. Ghilimescu, **Convorbiri deschise**, Editura Lucman, 2003), Mircea Horia Simionescu îmi mărturisea că, dacă i-ar sta în putință, singura carte din patrimoniul universal pe care ar dori mai mult ca pe oricare alta s-o scrie ar fi **Don Quijote**. Această alegere a prozatorului cu cea mai frumoasă literă poate din toată istoria de dată mai nouă a meteorologiei literaturii de „ficțiune“ de la noi nu mă surprinde, ea fixează cu superbă exactitate dominantă familiei spirituale și afinitățile electivă în proximitatea cărora se situează fără doar și poate literatura „târgovișteanului“. În sens foarte larg se poate spune și altfel, și anume că literatura lui M.H.S. rescrie de trei decenii și mai bine neîntrerupt literatura cervantescă. În ocurență, să notăm că Cervantes a galvanizat cu statura bizarului său erou, plecat în căutarea Ithacai interioare, creația mai tuturor prozatorilor importanți din ultimele două secole. Este de notorietate faptul că atât Cervantes, cât și Cavalerul Tristei Figuri au fost iubiți deopotrivă de Flaubert și Thomas Mann, de Dostoievski și Mark Twain, de Melville, Sterne și Unamuno.

Capodopera cervantescă, un experiment literar fabulos, adumbrită de zodia unui ceas astral, este considerată îndeobște ca fiind începutul celei mai revoluționare aventuri a epicului. **Don Quijote** împreună cu Sancho Panza și Cervantes, se recunoaște în unanimitate, au devenit pseudonimul trinitar al romanului. De la această bornă, cum estima Harold Bloom în **Canonul occidental** (Cărțile și

stop cadru

Scoala epocilor), „în spațiul ficțiunii apare un nou tip de dialectică literară, una care alternează proclamarea atât a puterii, cât și a deșertăciunii povestirii în relație cu evenimentele reale“. Pe măsură ce Don Quijote devine tot mai conștient, în prima parte a textului romanțierului iberic, de extravaganța „nebuniei“ eroice a comportamentului său ludic atât de molipsitor, Cervantes, au constatat mulții săi exegeți, trăiește parcă tot mai avar (modern, avant la lettre, am spune) toată bucuria și euphoria daimonului care l-a împins să-i creeze pe Quijote și Sancho.

Încununare a ingeniozității ludice, să mai notăm, în a doua parte a cărții (considerată de unii apocrifă), Cervantes face din toate personajele create anterior cititorii propriilor aventuri: o îndrăzneală și o năzdrăvănie de atitudine și tratament „demiurgic“ cu totul excepționale.

Mircea Horia Simionescu dimpreună cu „personajele“ și „ficțiunile“ pe cât de morgantice pe atât de reale ale cărților sale (realizând pentru demonstrația care ne interesează aici o lectură esențializată pe *dominanta gustului și dezgustului pentru povestire*) face parte din aceeași clasă de spirite vizionare iubitoare de metafizicul care îl are înaintea mergător pe Cervantes. Îi apropie peste timp, mai mult poate decât orice, gustul mai puțin comun al amândurora pentru bascula fragmentarului și fragmentatului, modalitate prozastică prin care „târgovișteanul“, de pildă, face cu puțință schimbarea rolurilor între autor și cititor, ultimul devenit, prin adevărate „lovituri de teatru“ și fel de fel de „merchezurii“, actantul capabil să răstoarne perspectiva artistică și să satisfacă nevoia de ludic a primului aflat în ipostazul deloc plăcut de a conduce serialist despletiturile „intrigii“. Pentru funcționarea și asigurarea fiabilității acestor „travestiri“ în economia texturii, M.H.S. inventează, ca să spun așa „rolurile dublului“ cu adjuvantele sale: *pseudo-nimele* (temă frecventă și foarte dragă lui): procedează la *rescrierea* subtilă plină de delicii a diagezelor comune sau „ce-

M. H. Simionescu - dimensiunea cervantescă

Ștefan Ion Ghilimescu

lebre“, puse sub o formă sau alta în circulație din bibliotextul memoriei colective. *Replica* derivată în **Redingota** a romanului lui Thomas Mann, **Moartea la Veneția**, este un marot de notorietate al „straniității“ acestor procedee. De altminteri, schimbarea atât de frecventă a decorurilor și toponimelor, regresul în timpul Evului Mediu de aur, apetitul pentru particula „don“ a personajelor, care conferă o *transtextualitate secretă* scrisului „târgovișteanului“ (în subsidiar, chiar dacă au devenit marca modului personal de a se face literatură în intervalul mirceahoriasimionescian, clivat din postmodernitate), la nivelul logicii foarte speciale a literaturii, ele țin de aceleași tropisme ale modelului cervantesc.

În **Convorbirile...** evocate, M.H.S. îmi spunea, plecând de la întrebarea mea dacă nu care cumva literatura este adevărata viață trăită, că își amintește cât de bănuitor era „când bunica (sa) desfășura o poveste, cât de nerăbdător eram, subliniază, să scap de plasa închipuirilor devenite mecanice, pentru că repeta aceleași întâmplări, și să mă întorc la joacă (s.n.) unde întotdeauna se întâmpla ceva nou iar lucrurile erau controlabile de propriile mele simțuri. Dovadă că povestirile pentru copii (...) mă dezgustau este faptul că la o mulțime de cărțuți, primite în dar pe atunci, cum ar fi **Cuore**, **Robinson** (Crusoe sau **celălalt - Elvețianul**), **Til Buhogîndă**, **Alice în țara minunilor**, și „Universul copiilor“, la care aveam abonament, mă plictisem îndeajuns (...). Același dezgust inițial m-a reținut să devin vreodată admirator al faptelor și figurilor *Mitologiei*, eu, întotdeauna furnicat de exces de energie și de inițiativă, să le numesc ludece, preferând să zidesc singur idoli, *teatre fantastice* (s.n.), panorame, istorii...“

Același dezgust pentru literatura de adormit copiii din romanele picarești - de astă dată - îl va fi condus pe Cervantes la inventarea lui Don Quijote, alter-ego-ul (pseudo-nimul) cavaleresc al lui Alonso Quijana, nobilul scăpătat (!) din La Mancha care pleacă în realitate, cum spune Unamuno, în căutarea adevăratei patrii. Literatura este toposul transcendent al visului lui Don Quijote urzit de Cervantes, patria pe care atât de încercatul autor spaniol (și asemenea lui, Mircea Horia Simionescu) o descoperă și o zidesc singuri pentru a ieși din starea de mortificare și plictiseală provocată de *stereotipiile deja văzutele, deja trăite, deja povestite*. Misiunea celor doi autori (în fapt, misiunea marii literaturi dintotdeauna) este de a-l trezi din somn pe cititor și de a-l face să se minuneze și să participe la cuprinderea lumii imaginate de el. Numai în acest fel afecțiunea lor devine reciprocă iar ciocnirea iluziilor noastre cu realitățile mundanului (*deziluziile*) poate prezerva idealității pe care o visăm condiția salvării. Don Quijote moare, ne amintim, în ultimele capitole ale cărții a doua a lui Cervantes, după ce ajunge la concluzia că va trebui să o dezvrăjească pe Dulcineea a cărei desăvârșire a încetat o clipă, în capitolul X, să o laude, deoarece *vrăjmașul cel vrăjmaș a pus neguri asupra ochilor săii*, iar ea, de la înălțimea fondului lăărănesc nealterat, îl acuză demesurat că-i trage clopotele.

Ironia de care abundă lumea operei lui Cervantes (nu mai puțin cea „gemelară“ a „târgovișteanului“), și în cheia căreia trebuie citită neapărat „nebumia“ personajelor acestor vizionari, este expresia, în fond, a detașării

autorului de conștiința personajelor sale cu care are - orice s-ar spune - afinități, și de la care împrumută, în circuit, atâtea apucături. „Ironia, spunea Barthes, nu este nimic altceva decât întrebarea pusă limbajului de către limbaj“. Siajul acestuia, în accepția pe care i-o dă curent M.H.S. în scrierile sale briante, are momentele sale de grație, când după ore, zile, luni de așteptare, cuvintele se alcătuiesc scripitoare și voluptuoase, *rostogolindu-se ca un sărut în peisaje și situații de neimaginat* - reflex, în mod vădit, al legăturilor pe care inteligența și sensibilitatea le stabilește cu un *fapt trăit, cu un sentiment consumat*. „Limbajul - pentru a folosi aici ghilimele ca marcă a «distanței» - este obligat de Mircea Horia Simionescu să poată orice, venind și plecând de oriunde spre a alcătuia armonia orgii“, țevăria ei permanent recondiționată, funcționând coincident în elipse și zeflemiseli conjugate savant de o combinatorie artă în sine. „Înseși nevăzutele fiind viață, îmi spunea prozatorul, nu știu ce firioșor de energie sau formă închipuită ar putea rămâne în afara interesului literaturii“.

Supusă unei aleatorii mecanici a capriciului care șterge sau reactivează granițele palindromului dintre realitate și artă, este clar că literatura celor doi autori, la apogeul scrisului lor, se află mult mai atrasă și mai aproape de Sancho decât de „neajutoratul“ Don Quijote, pe cale, din păcate, să se vindece *definitiv* de iluzii. Scutierul, guvernator al insulei promise, mai motivat acum decât stăpânul - în complicitate cu autorul, dă deplină satisfacție cititorului, evoluând *față de cortină* și lăsând „vulgul“ să-i smulgă masca (la M.H.S...) convins că textul e mai important decât sensul. „Dacă scrierile lumii sunt piese înfățișându-ni-se cu o anatomie inteligibilă (citește obișnuită), noi trăim în realitate o lume în care gânduri și obiecte foarte străine unele de altele par a voi să-și vorbească prefăcându-se că fac aceasta, își vorbesc într-adevăr. Și se înțeleg.“ (M.H.S., **Toxicologia**).

Democratizarea rolurilor, învățată la școala lui Cervantes, *maestrul incontestabil al abaterilor fertile* - cu un Sancho Panza pe post de abraș cititor al năvădelii neconvenționale din ițele romanesti (unde - dincolo de canon - se alcătuiește himera unei figuri disproporționate), face din scrisul „emulului târgoviștean“ un construct cu o arhitectură, *iter perfectiones*, susținută direct pe pilăstri de aer al idealității cuvintelor: cu o *metafizică* foarte aparte, artisticește ancorată direct de trupul muzical al limbajului, ca un liliac, cu capul în jos... „Timp îndelungat - de asta de-abia acum îmi dau seama - n-am făcut altceva din scrisul și cititul meu decât să le *convertesc la cuprinderea lumii imaginate de mine* (s.n.)“.

Rezultatul, după amar de ani de buchiseală: îmi este aproape peste puteri să scriu o cerere pentru vreo instituție (mintea se topește, mâna se anchilozează), rar mă încercă pofta de-a mai deschide un roman; știind că după două-trei pagini fantezia mea o ia înainte, născocesc situații și personaje nemăintâlnite. (Șe aventuri stricătoare, ivește idei otrăvite (**Convorbiri...**)“.

Corneliu Barborică

Truță nu știa încotro s-o apuce. O luă pe o stradă, apoi coti pe alta și se trezi dinaintea unei case din cărămidă roșie. Se opri în fața ei o vreme, privi în stânga, apoi în dreapta, nu recunoștea nici una dintre străzi. Și casa asta roșie îi era necunoscută, n-o mai văzuse niciodată și nu se putea spune despre el că nu colindase tot cartierul. Cu toate că nu se ducea pentru prima dată la abator, nu nimerise niciodată peste o astfel de bazaconie de casă. I se părea că este o casă neterminată, stăpânii ei uitaseră să o

cerneală proaspătă

tencuiască, după părerea lui. Poate că nici nu era locuită. Se cutremură la gândul că în ea ar putea să bântuie strigoi și strigoaice. Se temea cumplit de moroi. Când, cu ocazia diverselor sărbători, mama mergea să pună flori pe mormântul bunicilor și să aprindă candela agățată pe crucea de lemn aproape putredă, îl lua cu ea în cimitir. Erau clipele lui de groază: vedea morți ridicându-se din morminte, le auzea clinchetul oaselor, le vedea dinții și ghearele gata să înhațe și să muște. Atunci, o strângea de mână cât putea de tare, se lipea de ea în speranța că îl va feri de ghearele amenințătoare ale moroilor. Se pomenise o dată întrebând-o pe mamă-sa:

- Mămico, și bunicii mei se prefac în moroi?

- Nu, dragul meu, numai răii ajung moroi, bunicii tăi au fost buni ca pâinea lui Dumnezeu.

Asta l-a mai liniștit, deși știa că tatăl său era de altă părere, că îi reproșa adesea mamei că părinții ei fuseseră niște cărpănoși, că nu-i dăduse fiicei lor zestrea făgăduită. Deci dădu crezare spuselor mamei, pentru că dacă l-ar fi crezut pe taică-său, ar fi trăit în continuare cu spaima de moroi în suflet.

Tatăl său îl trimitea uneori să cumpere de la abator boșogi pentru motanul lor Ioniță. De obicei, se întorcea cu banii, pentru că măcelarii îi dădeau boșogii pe

Fragilitatea crengii de cireș

gratis. Taică-său nu era un om zgârcit, îi lua banii din mână și îi băga în buzunarul pantalonașilor lui, zicându-i: Să ai pentru bomboane. Maică-sa nu privea cu ochi buni gestul soțului ei, fiindcă ea gospodărea puținele venituri ale familiei și nu o singură dată îl întreba pe Triță dacă nu i-au mai rămas vreun rest din banii de bomboane, că ea trebuie să cumpere ba una, ba alta. Știind că urmează astfel de cereri, Triță nu cheltuia tot, cumpăra de la bombonarul turc din colț, care vindea zaharicalele pe un cărucior. Apărea dimineața și pleca după apusul soarelui. Dădea marfa mai ieftin ca băcanul de după colț. Turcul era un bărbat simpatic, întotdeauna se prefăcea că se tocmește și îi dădea mai multe bomboane decât făceau bănuții copilului.

- Bun, își zise, dar pe unde s-o iau? La stânga sau la dreapta?

Se rătăcise. Parcă venise de pe strada din dreapta, deci strada din stânga era ieșirea. Dar când întoarse capul, în partea stângă nu se afla nici o stradă. Și cea din dreapta se făcuse nevăzută. Ce Dumnezeu!, exclamă el ca un om mare, folosind o expresie auzită din gura lui taică-său, doar n-am nimerit într-un basm cu vrăjitoare ce la o simplă mișcare a mâinii fac să încremenească tigrii, lei sau cimpanzei... Și ca să se convingă că n-a căzut și el pradă cine știe cărei vrăjitorii, ridică o mână, apoi alta, după care se aplecă, luă de pe jos o piatră și o azvârli cu toată puterea spre una din ferestrele casei. Se întoarse și o luă iute la picior în josul străzii pe care se afla misterioasa casă și unde ajunsese numai Dumnezeu știe cum. Alergă așa până se propti cu nasul în propria poartă. Bucuros că ajunsese iarăși acasă, o deschise, intră în odaia unde știa că îl lăsase la plecare pe taică-său, dar acesta nu se mai afla acolo. O căută pe maică-sa în bucătărie, dar nu o găsi nici pe ea. Strigă: Mamă! Tată! Unde sunteți? Nici un răspuns. Avu sentimentul ciudat că fusese părăsit de părinți. Singur motanul se răsfăța, lipindu-i-se cu blănița sa moale portocalie de pulpele lui goale. Dar el și mângâierile lui nu reușeau să-i alunge sentimentul de singurătate. Merse în dormitor și se aruncă în pat, trăgând plapuma până peste cap. Unde erau? De ce au plecat de acasă fără să-i spună și lui? Îl fulgeră un gând. Dacă. Doamne ferește, au murit de epidemia de ciumă, despre care auzise tot din gura lor că bântuie prin țările vecine și s-ar putea să ajungă destul de

curând și la noi. Că ciuma nu cunoaște granițe, trece ușor peste Prut și peste Dunăre. La acest gând se cutremură. Îi trecu prin minte să-i caute la spital, dar cum? Nu știa unde se află spitalul. Aruncă plapuma de pe el, se repezi drept la poarta vecinului și începu să strige cu disperare: Nene Gicule! Nene Giculeee! Cum nimeni nu răspundea, sări gardul și intră în casă pe ușa larg deschisă. Căută prin toate camerele, strigând cât îl țineau puterile pe nenea Gicu și pe tanti Marița Ghelbereu. Și nerăzpunându-i nimeni, se gândi că, poate, erau amândoi plecați la serviciu. Nenea Gicu lucra la Atelierele C.F.R., iar tanti Marița la fabricuța de pălării din apropiere. De ce nu s-ar duce să o caute? Porni hotărît într-acolo. Dar iar se rătăci. Umblă uluit pe niște străduțe necunoscute întortochiate și pline de gunoaie. Se simțea de parcă ar fi nimerit în alt cartier sau într-un alt oraș, deși nu avea nici cea mai mică idee cum ar putea arăta un alt oraș pentru simplul motiv că alt oraș nu mai văzuse. Subit însă, fabrica de pălării îi apără în față, răsărită parcă din pământ. Bătu cu pumnul în poartă. O vreme se ciondăni cu portarul ca, în cele din urmă, aceasta să se hotărăscă să o cheme pe *madam* Ghelbereu cu ajutorul unui clopoțel. O tânără scoase capul pe una dintre ferestrele de la etaj, portarul își puse mâinile pâlnie la gură și strigă: *Madam* Ghelbereu la poartă! După câteva minute, își făcu apariția chiar tanti Marița. Era speriată, crezând că s-a întâmplat ceva rău cu soțul ei sau pe acasă. Triță o sperie și mai tare când, plângând, îi povesti cum se rătăcise, cum dăduse peste o casă roșie, cum nu știa de ce casa aceea îi băgase frica în oase, cum nu putuse să găsească fabrica de pălării, deși știa drumul...

- Ei și ce-i cu asta? îl luă la rost tanti Marița. Te-ai îndopat aseară cu cartofi prăjiți sau cu mai știu eu ce, ai dormit prost și ai visat urât. Încă nu te-ai trezit de-a binelea. Asta trebuie să fie.

- Nuuu! protestă băiatul, nu-i numai asta.

- Da' ce mai e?

- Tata și mama unde-s?

- Ce, nu-s acasă? Or fi plecat și ei după cumpărături.

- Bine, bine, da' mie nu puteau să-mi spună?

- Ba bine că nu. Tu vrei să-ți dea ție socoteală pentru tot ce fac.

- Nenea Gicu unde-i?

titus vîjeu:

„Exagerăm, uneori, insistând asupra meritelor spirituale (și morale) ale Radioteleviziunii Române“

Constantin Vișan: V-ați lansat, domnule Titus Vîjeu, într-o aventură cărturărească de mare originalitate, de fapt, într-o OPERĂ fără precedent: elaborarea unui Dicționar radiofonic, dedicat scriitorilor, creatorilor din Societatea Română de Radiodifuziune...

Titus Vîjeu: Aventura de care vorbiți are, ca orice aventură, istoria sa. În urmă cu mai mulți ani, Direcția Patrimoniu a Radiodifuziunii a decis editarea unui așa-zis ghid biobibliografic al autorilor din instituție. S-a cerut celor în cauză să completeze câte o fișă referitoare la activitatea radiofonică și la cea editorială. Unii au răspuns cu promptitudine solicitării, alții se mai lasă și acum așteptați. Ideea a stagnat câțiva ani, până când directorul editurii Casa Radio - Sebastian Sârcă - el însuși scriitor și om de radio cu veche activitate în domeniu și-a propus urgentarea apariției. Date fiind vechile noastre relații profesionale și de amicitie ne-am consultat îndelung asupra eșalonului de creatori din grada hertziană, încercând să nu omitem de pe listă nume importante. Și chiar mai puțin importante. Dat fiind faptul că se apropia și aniversarea celor șapte decenii și jumătate de activitate radiofonică românească - am decis că se poate aspira chiar la editarea unui dicționar al tuturor creatorilor (poetii, prozatori, dramaturgi etc.) care și-au legat pentru o mai scurtă oră mai îndelungată perioadă numele de Radiodifuziune. Am făcut și mai multe propuneri de autori ai amintitului dicționar. Nu înțeam, evident, să îl redactez eu, căci eram conștient de volumul enorm de muncă și chiar de riscul unor reproșuri posibile. Într-un răstimp mi s-a spus că există un orgoliu al creatorilor, care-i determină să conteste - nu atât valoarea de valoare care-i privesc, cât spațiul care le este acordat. Întotdeauna se vor găsi oameni egocentrice care să măsoare performanțele Radioului exclusiv de contribuția lor, întrucât este sesizabilă la scara celor trei decenii de veac de necurmată trudă radiofonică.

C.V.: La fost dat Radioului ca încă de la începuturile sale să confere lumii moderne o aură de spiritualitate creatoare, o nobilă dimensiune culturală. Dimensiune reprezentată de mentorii săi, marele prozator Liviu Rebreanu și marele poet Vasile Voiculescu...

T.V.: Și nu doar de aceștia. Desigur, Rebreanu și Voiculescu sunt nume ce fac parte

din cartea de vizită a Radiodifuziunii. Dar, chiar înaintea lor au existat oameni care au înțeles menirea spirituală a Radioului, începând cu Profesorul Dragomir Hurmuzescu, marele său ctitor, cu poetul Horia Furtună cel care, în chiar emisiia inaugurală din după-amiaza zilei de 1 noiembrie 1928 socotea radioul „un suflet nou“, cu inginerul Emil Petrașcu (soțul marelui sculptor Milița Petrașcu), cel care a construit primele stații de emisie ale studioului, cu Victor Ion Popa care a renunțat practic - de dragul Radioului - la postul de director al Teatrului Național din Cernăuți pentru a pune în undă primele spectacole teatrale (încă din iarna anului 1928/1929)... Este incredibilă emulația pe care avea să o producă Radiodifuziunea națională cu nucleul său de salariați (inițial doar șaptesprezece, de la directorul general la secretară), este uluitor efectul avut asupra publicului, dar și al splendeidei intelectualității românești interbelice...

C.V.: De la bun început, menirilor informative, de comunicare cu lumea. Radioul le-a adăugat colaborarea cu creația, cu scriitorii și artiștii, cu muzicienii de valoare ai țării, inițiind programe culturale de anvergură, reviste de literatură și arte, stagiuni de concerte, cicluri de emisiuni în direct, având ca emblemă tulburătoarele „Sfaturi pe întunec“ dăruite țării de Nicolae Iorga...

T.V.: Absolut firesc, dacă ne gândim la faptul că în procesul de comunicare cultura joacă un rol esențial. Vasile Voiculescu și-a început activitatea la radio ca referent literar, promovată fiind apoi consilier cu rang de director și răspunzând de programele instituției. Era normal ca un astfel de cărturar, care a avut un mare merit în constituirea programului pentru săteni (ulterior „ora satului“) să se gândească și la o tribună a literelor, inițiind „Revista Literară Radio“. Era la fel de firesc apoi ca un mare muzician precum Mihail Jora, director muzical la Radio să asigure existența unei formații simfonice proprii, care să susțină programele de gen. Actualitatea muzicală a fost comentată în acei ani cu strălucire, de Emanoil Ciomac iar cea literară, de Dumitru Panaitescu-Perpessicius. Cât despre Universitatea Radio, în spațiul căreia și-au rostit gândurile zeci, poate sute de cărturari români, a funcționat ea însăși ca o instituție de excepție. Prestația lui Nicolae Iorga este în această direcție

poate cea mai cunoscută, „uriașul de la Dunăre“ ținând pe durata unui deceniu - cel ce i-a premers tragica dispariție în noiembrie 1940 - un număr apreciabil de conferințe, care abia în ultimii ani aveau să apară într-o ediție cu adevărat cuprinzătoare la Editura Casa Radio prin grija devotatului biograf și editor al savantului, care este istoricul literar Valeriu Râpeanu.

Deci, se poate spune fără teama că vom greși cumva că această calitate remarcabilă a radioului național din primele sale două decenii de existență a fost determinată de calitatea colaboratorilor săi. Iar acest lucru avea să se adevărească și în alte perioade istorice, unele mult mai dramatice decât acest prim segment evocat mai sus...

C.V.: Într-adevăr, temeierile culturale de început au fost continuate și chiar susținute cu pasiune, cu incredibile riscuri, chiar și în perioada ce mai neagră din spiritualitatea românească, cea a proletcultismului, a comunismului. Radiodifuziunea Română a susținut în permanență un dialog cu scriitorii, cu muzicienii, cu artiștii plastici, stimulând, alături de activitatea uniunilor de creație programe originale, emisiuni specifice, adunate cu îndreptățit orgoliu în „Fonoteca de aur“...

T.V.: Stimată coleg, aici cred că ar trebui să inversăm rolurile. Nu de alta, dar dumneavoastră, care ați venit în Radio încă din 1952, la absolvirea studiilor universitare, ați cunoscut mai bine decât mine acea perioadă sumbră. Apoi, cărțile de interviuri pe care le-ați realizat în anii șaptezeci-optzeci dovedesc faptul că, într-adevăr, dincolo de corsetul ideologic și de contondența dogmei la Radio s-a putut opera cu inteligență întru apărarea culturii române. Știți, cândva un mare scriitor maghiar, Déry Tibor a spus că „Ungaria este cea mai veselă baracă din lagăr“. Evident, din lagărul socialist. Cred că în raport cu alte instituții de presă, și în primul rând în raport cu televiziunea - Radioul a avut într-un fel acest statut de „cea mai veselă baracă din lagăr“. Căci, deși s-a văzut nevoită să se supună aceluiași regim al cenzurii și al brutalelor indicații lucrurile au scăpat cumva de sub controlul cerberilor de partid și de stat. Și cred că - din nou - acest lucru s-a datorat oamenilor (de fapt calității acestora) care au lucrat pentru radio. Și așa îndrăzni să spun chiar și al „îndrumătorilor“. Dumneavoastră ați venit în redacția culturală

Închide ochii și deschide-ți inima
Lasă-te flămând, năvălit de clipă
Arzi... pârjolit de astre ești
Sub freamătul chemărilor îngerești

Închide ochii și deschide-ți inima
Aici pe culmea scăldată-n lumină
Apropie-te, învăluiește-mă stăpânitor
răpește-mă-n galopul alb al zorilor!

Închide ochii și deschide-ți inima
În brațele tale să mă pierd și regăsesc
Repetabilă energie până la identificare
În visul destrămat de vis, adorare.

Închide ochii și deschide-ți inimă
Prin aromele ploii de stele trecătoare
Mângâierile tale eterice urcă ușor
Spre creștet, pe ceafa arcuită de dor

Închide ochii și deschide-ți inima
În noaptea asta timpul este dilatat
Suntem într-o buclă a lui, spre rai
Pierite-s fleacurile lumesti, iubire, stai!

Robii

Calea Lactee se rotește-n spirală
Plouă cu stele în noaptea ireală
Curge lumina din ochi strălucitori
Umbrind luceafărul din zori

Mătasea argintie țesută de Lună
Și-împodobește fruntea cu o cunună
Ești regele nopții, ești vrăjitor
Stăpân peste toate, răpit însă de dor.

Îndrăgostit de materia vie
Ce alungă din cuget ora pustie
Primești botezul luminii dimineața
Transfigurată, zeiască-ți pare față

Suntem învinși, robiți de iubire
Femeia supusă pruncului din fire
Bărbatul este sclav neștiut femeii
Și toți gânditorii, tributari Ideii

Neliniște

Umbră de corola unui gând
Înot în neliniști, amețită
Apă vie ce izvorăște murmurând
Amintindu-mi păcatul, întâia ispită

Înlănțuită în vedenii mute,
viscolită de amintiri, regină- sclavă
Stau în miezul visurilor netemute
Pătrund esența cercului de slavă

Din puritate alerg aum spre tine
Ai nume sfânt și chip voievodal
Zâmbești... iar eu mă tem, prea bine
Știu, ești vifor sau meteor astral

Mă tem de logosul tău blând
De îngerii ce mi-i trimiți în somn
De binecuvântate insomnii
Ce țiș mirajul enigmaticului domn

Cu încărcături nuntite în lumină
Furate întunericului cel învins
Mă tem, nu de clipa cea deplină
Ci de golul ce urmează după vis.

"Arma" invizibilă

M-am ivit din iubire
Cu iubire am învins

Cu iubire am reînviat bucuria
Triumful vieții din mine a țâșnit
Coborâtă în tăceri percep feeria
Unui fantomatic vis cândva trăit

De valul pustietoarei singurătăți
M-am apărat tot cu iubire
Am răscolit ascunsele antichități
Și am descoperit auritele potire

Vorbesc despre Asclepios, Aristotel
Și pașii mei urmează pe Socrate
Când descult, cu învățăceii după el
Descifra subînțeleșuri în cetate

Din dragostea mea, șarpe veninos
Am pregătit leacuri tainice și am adus
Păsările cu trilurile și cântul pios
Aproape de mine, din văzduh, de sus

Cu iubire locuiesc în foșnet, în petale
Lângă zumzetul albinelor, lângă senin
Aici respir lumina, prinosul tainei Sale
În templul acesta vast, Lui mă închin

M-am ivit din iubire
Cu iubire am învins

Vraja-n noapte

Magnificule, ți s-a prins luna
În plete, gene, strălucitorul iris
Și indiscretă se cațără nebuna
Pe creste de gânduri, de vis

Vălul ei auriu pe nesimțite alungă
Umbra aruncată de volburoase neguri
Ne învăluie tandru și a ochilor tăi rugă
m-atinge. Robit tăcerii tremuri.

Scutul aprins treptat se îngustează
Straniu, împovărat de dorul luminii
Zâmbim când noaptea dansează
În jur legănând, albindu-ne crinii

În aer e o tainică șoaptă de greieri
și fluturi perechi, în zbor nupțial
Îmbrățișându-i cu gândul cutreier
Sublimul, galacticul arc sideral

Nimic în jurul nostru nu se clinteste
A nopții regină ne îmbată-n parfum
Rouă și raze, totul parcă înzeiește
Când dorul umblă bezmetic pe drum.

Sepúlveda sau romanul polițist euro-latino-american

geo vasile

La 54 de ani, Luis Sepúlveda (n. 1949, Ovalle, Chile) are nu numai faima de mare prozator latino-american, ci și o excepțională biografie compatibilă cu bibliografia scriitorului. A schimbat continente, locații și meserii, începând cu jungla amazoniană și deșertul saharian, și terminând cu navele organizației ecologiste Greenpeace și refugiul său politic la Hamburg și la Paris. Peregrin prin America de Sud până în Patagonia și Țara de Foc, client al închisorilor lui Pinochet din cauza convingerilor antidictatoriale. Sepúlveda trăiește din 1997 în orașelul spaniol Gijón. Romancierul se impune cu **Bătrânul care citea romane de dragoste** (1989), cărui i-au urmat alte cărți de succes (traduse în multe țări și distinse cu importante premii literare) ca de pildă: **Lumea sfârșitului lumii** (1989), **Nume de toreador** (1994), **Povestea unui pescăruș și a motanului care l-a învățat să zboare** (1996), **Hot line** (2002).

Nume de toreador (Polirom, 2003, 193 p.) este povestea lui Juan Belmonte (cărui, de-a lungul cărții, personaje în cele mai dra-

cartea străină

matice situații nu ezită să-i spună că poartă numele unui toreador celebru, ca și cum toată lumea ar fi citit romanul lui Hemingway), azilant la Hamburg, cu acte-n regulă, la sfârșitul Războiului Rece. Etern perdant, păgubos metodic, 44 de ani, bodyguard la cabaretul "Regina", chilianul Belmonte, asimilat de vecinii de bloc *turcului puturos*, este un tip experimentat în estetica celei mai actuale arte, aceea de a ști să pierzi; în ciuda măștii de dur, el este victima resemnată a unor puseuri rasiste. Se apără cum poate, dezabuzat, dar sarcastic, denunțând când și când o tipologie cu care nu face casă bună, cum ar fi neamțul de bine la el acasă: "Total opaci, sorbind din nelipsita cutie de bere caldută, se îndreptau către o casă tăcută, către o pâine tăcută, către niște castraveci tăcuți, către niște felii de cârnaț îngrozitor de triste, către niște papuci incomozi, dar care nu strică mocheta, către o bere și mai apoi către alta, și alta, în fața televizorului, dat la minimum pentru a verifica dacă vecinul de deasupra respectă legile tăcerii". Trăiește sentimentul exilului într-o țară devenită o nouă verigă a captivității și incertitudinii, conștient acum că a ratat mereu glonțul care-i purta numele, dar și că supraviețuiește singurei credințe ce-a contat: cea de a muri pentru revoluție. Dovadă este acceptarea mediului scabros, a personajelor deocheate din cabaret, descrise incisiv și fără perdea; în toată găunoasa lor agresivitate exhibiționist-naționalistă apar tineri *skids*, descinși în cabaret și puși cu botul pe labe de către protagonistul cu nume de toreador.

Dar, fiindcă el va intra pe firul epic puțin mai târziu, să urmărim povestea celor doi

tineri disidenți, Hans și Ulrich, paznici ai lagărului Spandau din Berlin, ce începe cu cinci decenii în urmă. Dorind amândoi să scape de Hitler și să se refugieze tocmai în Țara de Foc, foțează o ușă secretă folosită exclusiv de ofițerii SS. Printre tablouri dosite, ei descoperă într-o cutie 63 de monede de aur, o parte dintr-o celebră colecție medievală arabă, al cărei istoric, Sepúlveda nu ezită să-i facă, acreditând în plin roman polițist și aventuros, intertextul provenind din alte coduri stilistice și culturale. Fapt e că doar Hans reușește să dispară cu monedele. Ulrich este prins, torturat, fără însă să dea în vileag locația fugarului. În 1945, este eliberat de ruși și dus, ulterior, la Moscova pentru a fi tratat de pareza picioarelor. În 1951, revine la Berlin în fatalul scaun cu rotile, considerându-se prizonier în paradisul redegist Stasi știa povestea monedelor și redeschide ancheta vs. Ulrich, care, deși primise de curând un mesaj de la Hans, reușește să nu-l deconspire vreme de cinci decenii, până la destrămarea socialismului și a poliției politice aferente. Septuagenar acum, Ulrich este acostat de doi foști agenți Stasi, oamenii Maiorului. În fața șantajului acestuia, bătrânul este constrâns să confirme identitatea și ascunzătoarea din Țara de Foc a lui Hans, alias Franz Stahl. Excedat de blestemul acelei comori, se sinucide în spital, nu înainte de a-și avertiza prietenul printr-o scrisoare despre primejdia ce-i paște.

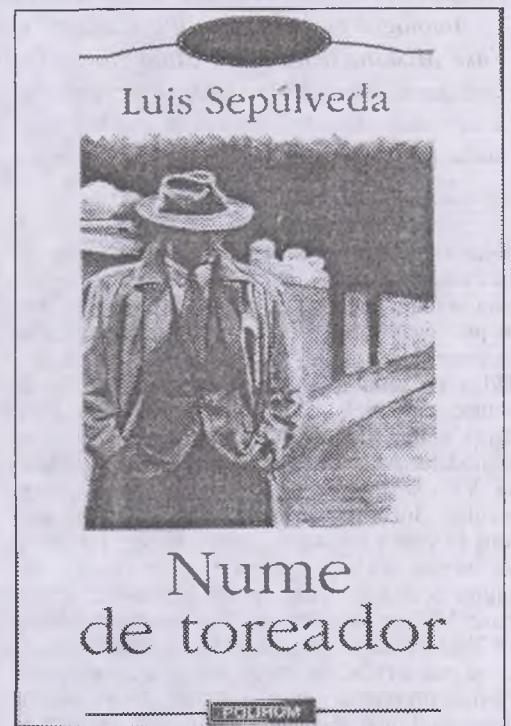
Acesta este pulsul epic al relatării când Belmonte intră în scenă, pe fundalul unei Germanii de după căderea Zidului. Șantajat de securistul proaspăt reciclat Oskar Kramer, va fi obligat să lucreze pentru acesta, mai ales că patronul cabaretului îl concediază brusc, de fapt la ordinul aceluiași regizor din umbră. În paralel cu Belmonte este introdus băiatul rău Frank Galinski, fost ofițer Stasi cu misiuni internaționaliste în Africa și America Latină (instructor în ale sabotajului și spionajului), acum, lucrător la patron, înșelat de nevastă, și chiar șomer. Situație limită în care este oprit ca din întâmplare de vechea noastră cunoștință, Maiorul, spre a-i propune o misiune: să plece în Chile. Aceeași misiune de recuperare a monedelor va fi acceptată și de Belmonte, strâns cu ușa (i se găsește coccaină acasă, în urma unei percheziții aranjate) de către nu mai puțin diabolicul Oskar.

Așadar, un edificiu narativ fără fisură, în care biografismul se distribuie nuanțat personajelor, acreditându-le firese pe fundalul post-totalitar de cinism, putere, politică și bani murdari: ca orice *thriller* care se respectă, face uz de crimă comandată, reglări de conturi, *spy story*, Sepúlveda are grijă să-l detensioneze printr-un irezistibil umor amar, elegiac, picaresc și chiar printr-o poveste de iubire imposibilă, cea a lui Belmonte pentru Veronica, supusă de poliția lui Pinochet tuturor torturilor posibile, relegând-o în schizofrenie și autism.

Investitura dramatică a vieții lui Belmonte este dată chiar de opțiunea lui politică, de luptător de gherilă în Bolivia, Chile, Nicaragua. Nobil ruinat printre ruinele inteligenței sale, Belmonte revine după 16 ani pe pământ chilian, într-o democrație convalescentă, greu de metabolizat după rănila lăsate de regimul polițienesc. Între Santiago și Punta

Arenas citește în ziar despre moartea lui Moreira, alias comandantul Galo, nu altul decât sinistrul personaj stalinist ce-i anchetase sub tortură în Nicaragua. Instruit în R.D.G., încă omul de legătură al Maiorului în Chile, Galo, contactat de Galinsky, refuzase să-i deconspire ascunzătoarea lui Franz, drept care este executat. La locul faptei, Belmonte cel iscusit găsește o casetă cu diverse obiecte, între care o cheie cu numărul unei căsuțe poștale; aflând astfel numele localității din Țara de Foc unde locuia tainitorul monedelor, urmează același traseu făcut de Galinsky, traversând strâmtoarea Magellan, spre aceeași destinație, cu aceeași misiune.

O confruntare între cei doi este inevitabilă. Surprins sub tirul Coltului de 9 mm al lui Galinsky, Belmonte îi spune cum i-a dat de urmă, exploatându-i propriile greșeli. Trage de timp sub amenințarea pistolului decis să-l elimine din joc. Primul glonț îl rănește doar. Galinsky n-apucă să-l mai tragă pe cel mortal, căci cade secerat de rafalele slobozite de Galo, ex-camaradul de luptă al lui Belmonte, reîntâlnit în Chile și care-i ajutase discret încă

de la descinderea aceluia în Țara de Foc.

Întors la Santiago, Belmonte rememorează ultimele trei zile, poate cele mai intense din viață, inclusiv recuperarea *monedelor blestemate*, găsite în acoperișul casei locuite până de curând de sinucigașul Hans Hillermann, alias Franz Stahl. Odiseea euro-latino-americană a celor doi protagoniști-adversari ia sfârșit o dată cu misiunea lor. Belmonte raportează telefonic comanditarului Kramer îndeplinirea misiunii, echivalent al eliberării lui de șantaj, dar și de un trecut de care s-a mântuit terapeutic, revizitându-l.

Sepúlveda, în același registru antisentimental, epico-stenografic, comportamentist, nu-și îngăduie să întrevadă un viitor pentru eroul său cu nume de toreador, Belmonte, acreditându-i însă sorgintea și noblețea hemingwayană: "de ce ne e atât de teamă să privim în față viața nouă, celor care am întrezărit scânteierile aurii ale morții". Versiunea românească a romanului, semnată de Irma Dogaru, limpede, atașantă, spumoasă, se mulează până la nuanță, epic, expresiv, dialogic originalului spaniol, transplantând întreaga vervă civică, tristețe și cruzime a romanțierului euro-latino-american.

Billy Collins, un Marin Sorescu american

meditații
contemporane

ion crețu

„Poetul laureat“, iată o instituție literară despre care nu am vorbit până acum. Vina, firește (sic!), este a mea, ținând cont că această prestigioasă instituție ființează de peste 60 de ani, mai exact, din anul 1936! Dacă premiile literare își găsesc, oarecum, echivalent în spațiul românesc, deși nu neapărat cu aceeași semnificație și dimensiune financiară ca în alte părți, „Poetul laureat“ este o funcție nu doar inexistentă la noi, dar și oarecum greu de înțeles, venind dintr-un spațiu geografico-cultural la care ne-am obișnuit - în totală necunoștință de cauză - să privim de sus. Lucrurile se complică și mai mult dacă avem în vedere că „laureatul“ nu este un autor cu succes de public, un Grisham sau King, ci speța de literat cel mai puțin - din ce în ce mai puțin, aș spune - prizată de public, poetul - în același timp, chintesenta însăși a ideii de literatură.

Pentru americani, aș risca o comparație, poetul laureat este un fel de poet național cu mandat limitat - un an. Democratic, aș spune. Ceea ce nu înseamnă că poetul laureat ar umbri, fie și pentru o clipă, aura celui care este considerat poet național.

Am așternut aceste rânduri în urma unei recente corespondențe cu o prietenă din Statele Unite, poetesă, care mi-a trimis un material mai amplu despre Billy Collins - bănuind că versurile acestuia sunt pe gustul meu. Ceea ce s-a și adevărit.

Așadar, cine este Billy Collins? Să spunem, mai întâi, că Billy Collins a fost poet laureat consultant în perioada 2001-2002, urmând lui Stanley Kunitz, nume mai puțin cunoscut chiar și celor foarte apropiați poeziei. Să facem o precizare: există „funcția“ de consultant în poezie și cea de poet laureat consultant în poezie, cele două confundându-se mai nou. Amintim că printre cei onorați cu acest titlu se numără, începând din 1937, Joseph Auslander, Allen Tate, Robert Penn Warren (1944-1945) Karl Shapiro (1946-1947), Robert Lowell (1947-1948), Elisabeth Bishop (1949-1950), Conrad Aiken (1950-1952) - primul care a fost numit pentru un nou termen - William Carlos Williams (numit în 1952 nu și-a onorat funcția), Robert Frost (1958-1959)... Joseph Brodsky (1991-1992), Robert Hass (1995-1997), Robert Pinsky (1997-2000), Stanley Kunitz (2000-2001)...

Poziția de „Poet laureat“ se datorează lui Archer M. Huntington, creatorul unei catedre de poezie la Biblioteca Congresului din Washington D.C., în 1936. Poetul laureat încurajează autorii să se producă în cadrul programelor literare, să participe la organizarea unor evenimente literare speciale. Aceste manifestări sunt cele mai vechi din capitala americană și printre cele mai vechi din Statele Unite. Ele au debutat în 1940, iar din 1951 au fost posibile datorită unei contribuții financiare substanțiale din partea lui Gertrude Clarke Whittall care a dorit, în felul acesta, să impună publicului larg literatura de calitate, poezia, în speță.

Datoriile specifice ale Poetului Laureat sunt menținute la minimum, pentru a-i permite acestuia să-și poată duce la bun sfârșit propriile proiecte pe perioada când se găsește la Librăria

Congresului. Fiecare dintre poeți aduce o notă proprie poziției respective. De pildă, Allen Tate (1943-1949) a fost editor al publicației bibliotecii, „Quarterly Journal“, pe perioada respectivă și a coordonat antologia **Sixty American Poets, 1896-1944**. Alți poeți au inițiat și prezidat festivaluri literare, au ținut conferințe în școli și universități și au primit cititori în ceea ce se numește „Sala de Poezie“ a Librăriei Congresului; Brodsky se află la originea ideii de a promova poezia în locuri publice - supermarket-uri, hoteluri, aeroporturi, spitale; Pinsky a inițiat un proiect numit „Poemul Preferat“, care a încurajat cititorii de poezie să împartă poemul favorit cu ceilalți concetățeni în cadrul unor lecturi făcute de-a lungul și de-a latul țării și prin imprimări radio și video etc.

Revenind la Billy Collins, el este autorul a șase volume de poezie, printre acestea **Picnic, Lightning (1997), The Art of Drowning (1995), The Apple of Astonished Paris (1988) și Questions about Angels (1991)**... Potrivit lui Edward Hirsh, „Billy Collins este un american excentric, un poet metafizic cu o notă specială și o inteligență vie, cercetătoare. Este un ironic al vidului iar poemele lui - spirituale, jucăușe și frumos întoarse din condei - ating cele mai profunde mistere umane.“ Găzduit de marile publicații americane de la „Poetry“ și „Harper's“ la „The New Yorker“, a fost inclus în antologia **The Best American Poetry 1993** și s-a bucurat de numeroase burse: The National Endowment for the Arts și Guggenheim Foundation, printre altele. A câștigat mai multe premii, ca: Bess Hokin Prize, Frederick Bock Prize, Oscar Blumenthal Prize etc. A condus atelierul de poezie la

University College Galway etc. Pentru a simplifica puțin lucrurile și a le face mai ușor de înțeles pentru cititorul nostru, vom spune că Billy Collins face parte din familia poezilor ilustrată atât de convingător de Marin Sorescu. (De altfel, am fost sincer, și plăcut, surprins, găsindu-mă în Statele Unite, să aflu că Sorescu se bucură printre amatorii de poezie de un prestigiu de care, probabil, nici un poet român contemporan nu a avut parte. Păcat că de multă vreme nu se mai editează nici un volum cu versurile sale traduse în limba engleză.)

Pentru a ilustra genul de poezie practicat de Billy Collins, reproducem mai jos, în traducere, poemul **Introducere la poezie**

Le cer să ia un poem
și să-l țină în lumină
ca pe un diapozitiv colorat

sau să-și pună urechea la urdinișul lui.

le spun să dea drumul unui șoarece
într-un poem
și să-l urmărească atent cum găsește ieșirea,

sau să se plimbe prin camera poemului
și să-i pipăie pereții în căutarea
unui comutator.

Le spun să schieze pe suprafața de apă
a unui poem
și să facă semn cu mâna
la numele autorului pe mal.

Dar ei vor să facă doar un singur lucru,
să lege poemul cu o frânghie de scaun
și să-i scoată cu forța o mărturisire.

Ei încep prin a-l bate cu furtunul
ca să afle ce vrea să spună el cu adevărat.

Poezii în capodopere

alese și traduse de **grete tartler**

Sappho (610 - 580 î.Chr.)

Pare-mi asemenea zeilor

Pare-mi asemenea zeilor cine în preajmă-ți adastă
Cine-ți ascultă glasul și râsul cel dulce
Inima-n piept văzând asta mai iute
Îmi bate

Când te zăresc doar o clipă glasul îmi piere
Limba-i zadarnică flăcări sub piele-mi aleargă
Nu mai aud nimic nu mai văd
Nimic înainte

Trupul mi-e tot inundat ca de rouă și tremură
Decât uscate tomnatice ierburi mai pală-s
În nebunia-mi mă aflu parcă în ghearele morții
Însă trebuie să-ndrăznesc ...

maria iaiu

Happy end pentru toată lumea

Este extraordinară tenacitatea cu care Teatrul "Tony Bulandra" din Târgoviște dovedește că, și în România, se poate trăi absolut normal. Și pentru asta nu-i suficient că, într-un oraș cu aproximativ 100 000 de locuitori, există un teatru modern, perfect dotat tehnic și cu o trupă tânără, foarte activă. Premierile se succed, aici, rapid ca și în Occident. Repertoriul este variat, cuprinzând piese ale unor autori valoroși. Regizori de renume și regizori tineri își dau mâna încercând să confere personalitate distinctă acestei instituții ce funcționează în forță de un

an și jumătate. Spun "normalitate", pentru că, în definitiv, nivelul cultural al unui loc certifică bunăstarea materială și spirituală a oamenilor de acolo. Și mai spun "normalitate", pentru că, aici, paradoxal, artiștii nu se plâng de sărăcie, de neajunsuri. Până și foaierea arată superb și

este reamenajat în funcție de evenimente. Uneori "găzduiește" un pian, la care se cântă în surdina muzică clasică, alteori, o caleașcă împodobită cu plante ornamentale, și de fiecare dată - elegant scaune din fier forjat, precum și expoziții cu fotografii din spectacole; vii cu plăcere și pleci satisfăcut.

Prima premieră din acest an a și avut loc, cu fastul cunoscut. Este vorba de Ursul de A.P. Cehov, în regia lui Iurie Luncașu.

Încercarea (re)gândirii în cheie (post)modernă a acestui text scurt, des "vizitat" de către

creatori, presupune, desigur, unele riscuri. Totuși, se dovedește, încă o dată, dacă mai era nevoie, că o piesă bine scrisă cu greu poate fi "distrusă" de o viziune (mai) "avangardistă". În varianta de la Târgoviște, descoperim unele elemente de prisos, niște lipituri care să mărească durata reprezentației (prelungirea acțiunii cu momente extrascenice "petrecute" pe un ecran enorm, ca și cum, în fața noastră, s-ar dezvălui gândurile eroilor, amintirile lor), sau derutante, chiar dacă posibile (prezența unui servitor tânăr, mai degrabă un aristocrat decăzut, îndrăgostit de mult fără speranță de stăpână, resemnat, doar cu unele accese de suferință - Iurie Luncașu, în Luca).

Dincolo de aceste inovații, cărora nu le văd foarte bine rostul, reprezentația curge normal, cu mult umor, cu scilpiri de ingeniozitate. Eroina Anei Maria Moldovan (Elena Ivanovna Popova) devine, în viziunea actriței, un per-

sonaj voluntar, cu mici cochetării, alunecos ca o pisică. Păcat doar că, pe alocuri, are unele stridente.

Vedeta spectacolului este - nu-i greu de bănuț -, Adrian Titieni (Grigori Stepanovici Smirnov). Și asta nu numai pentru că e cel mai cunoscut dintre cei trei candidați la celebritate, ci și pentru că face un *contre-emploi* de zile mari. E mucalit cu măsură, dur cât poate fi un timid, ingenuu cât poate duce un dur. Atent la nuanțe, Adrian Titieni ne seduce pe toți. O seduce și pe eroină și spectacolul se sfârșește fericit.

O scenografie rafinată (semnată: Mc Ranin), în alb și negru, cu mobilă din fier forjat, cu forme stranii, îmbracă producția în "haină" de duminică.

Este un spectacol cu sușuri și coborâșuri, o încercare de a face un *alt fel* de spectacol dintr-un text "bătătorit", cu trei actori receptivi la ideile regizorului, el însuși interpret și un soi de cobai pentru propriul său erou, pe care-l transformă dintr-un bătrân simpatic într-un amarez nefericit.

Ursul de A.P.Cehov * Teatrul "Tony Bulandra" din Târgoviște * regia: Iurie Luncașu * scenografia: Mc Ranin * distribuția: Ana Maria Moldovan (Elena Ivanovna Popova), Adrian Titieni (Grigori Stepanovici Smirnov), Iurie Luncașu (Luka).

Noul an cinematografic are deja, câteva semne bune. Chiar în primele zile ale acestei luni, Dan Chișu, nimeni altul decât președintele Festivalului DAKINO, a anunțat că va face ocolul pământului în 80 de zile împreună cu Sorin Marin, președintele Fundației „Anonimul“, Cătălin Mihăescu și Ovidiu Gyarmath. Motivul? Promovarea noului Festival de Film Independent de lungmetraj, Anonimul, care se va desfășura în primele zile ale lunii septembrie în Deltă, la Sfântu Gheorghe. În acest periplu prin marile capitale ale lumii, care găzduiesc festivaluri de gen, cei patru vor lua legătura cu personalități marcante din domeniul celei de-a șaptea arte. Ingenioasă formă de mediatizare, un tip de management cultural neîntâlnit pe la noi. Persistă totuși o întrebare. De ce un festival de o asemenea amploare nu-și găsește locul decât în Deltă? E adevărat, din punct de vedere turistic, ideea pare a fi excelentă. Dar, este evident că festivalul nu se face decât pentru anumiți invitați. Cei care vor putea să ajungă la Anonimul, cu lotra! Însă, să nu clevetim înainte ca să vedem cum se vor desfășura în fapt lucrurile. O altă veste bună ne parvine din zona scurt-metrajului. Tânărul regizor Cristian Nemescu și scurt-metrajul său de 14 minute, Poveste la scara C, a fost selecționat în competiția celui mai mare festival de scurt-metraj din Europa, de la Clermont-Ferrand, ce va avea loc între 30 ianuarie și 8 februarie.

În fapt, Poveste la scara C este filmul de licență al absolventului Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică, care a

Vești bune la început de an și multă tăcere

irina budeanu

lucrat în echipă cu scenaristul Tudor Voican și cameramanul Liviu Marghidan. Până acum acest film cu un story destul de banal - un adolescent îndrăgostit de o vecină de bloc, care nu îl bagă în seamă sună. la o linie erotică pentru a cere sfaturi -, a fost încununat cu destule premii (mai puțin la DAKINO), cum ar fi Premiul I la Festivalul de Film Studentesc de la New York sau Premiul pentru cel mai bun scurt-metraj la Zagreb. Alți doi tineri regizori, dintre care unul este binecunoscut cinefililor - este vorba de Cristi Puiu - și Ion Emil Giurgică vor participa la începutul lunii februarie la Festivalului de Film de la Berlin. Un cartuș de Kent și un pachet de cafea este propunerea lui Cristi Puiu, care semnează și scenariul, iar cea a lui Ion Emil Giurgică se intitulează 18: 36.

După o ciudată amânare, Centrul Național al Cinematografiei (CNC) - care a cam dormitat în ultima vreme, ne anunță că, în fine, promisa premieră a filmului Niki Ardelean, colonel în rezervă, purtând semnătura marelui regizor, Lucian Pintilie, va avea premiera românească în data de 30 de ianuarie. Premiera era anunțată ferm de către CNC încă de anul trecut, pe 28 noiembrie, dar o lungă tăcere s-a lăsat între timp peste această afirmație atât de

sigură. Și tot în aceeași zi, la Studioul de Teatru Casandra, unul dintre cei mai importanți regizori ai lumii, Roman Polanski, va fi ales Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică, în prezența unor personalități de marcă ale vieții noastre culturale. Înaltul titlu îi va fi înmănat lui Polanski de către rectorul UNATC, Florin Zamfirescu. Maestrul

Liviu Ciulei va veni special de la München pentru această ceremonie.

Cam acestea au fost veștile bune. Din partea producției propriu-zise de filme românești, tăcere. Din partea privatizării sălilor de cinema, tăcere. Se poate spune că la sfârșitul lunii ianuarie, veștile bune din cinematografia românească sunt înconjurate de un imens halou de tăcere.

Lingvistica modernă operează cu o distincție, aceea între *semnificant*, *obiect* și *semnificat*, distincție care aplicată textului literar, ar putea contribui în mod pozitiv la clarificarea sau cel puțin, la verificarea ipotezei sursei semnificației textuale. Într-un text oarecare putem distinge *semnificantul*, în termenii limbii în care este redactat textul, *obiectul*, adică entitățile de ordinul întâi, doi, trei, ceea ce înseamnă lucrurile, evenimentele, abstracțiile și *semnificatul*, adică înțelesul pe care acest text îl are *hic et nunc*, în

Dimensiunea temporală a textului (II)

**mariana
ploae-hanganu**

conexiunea semnelor

funcție de natura sa și de circumstanțe. Dacă abordăm problema textului, de data aceasta prin prisma distincției menționate, nu este foarte clar la care dintre acești termeni se referă Fish atunci când vorbește despre semnificația textului.

Distincția pe care am aplicat-o ne permite să observăm că anumite texte trebuie să fie interpretate, în măsura posibilului, în același fel, indiferent de numărul și calitatea lecturilor. Ne referim din nou, la textele istorice în care obiectul (designatum-ul) este esențial pentru înțelegerea textului, oricât de variate ar fi lecturile/interpretările/traducerile unui text istoric sau ale unui text în care se descriu întâmplări care și-au pus pecetea pe istoria umanității, de exemplu, Revoluția Franceză, va exista întotdeauna un aspect designativ al acestui

text care va face referire întotdeauna la aceleași persoane, aceleași întâmplări, la aceleași relații stabilite - prin forța întâmplării - între persoane, între persoane și instituții, între persoane și întâmplări. Desigur că cele mai interesante observații se pot face asupra textului literar, mai precis asupra celui poetic, o caracteristică a acestuia fiind tocmai aceea de a fi pasibil de mai multe tipuri de lecturi.

Textul, în realitatea lui fizică, este în întregime un semnificant. De foarte multe ori, interpretările teoretice făcute asupra textului nu iau în discuție noțiunea de *semn* - noțiune primordială în lingvistică și mai ales în semiotică. Presupunem că și cei mai înverșunați apărători ai ideii că textul este o „aparență”, nu pot nega faptul că această „aparență” rămâne intactă de-a lungul timpului. Textul continuă, din punct de vedere fizic, să fie același. De exemplu, o carte tipărită înainte de anul 1500, care se păstrează cu valoare de incunabul până astăzi, și a rezistat tuturor vitregiilor timpului, modei etc., ne oferă, din punct de vedere fizic, același text de acum mai bine de jumătate de mileniu. Ne referim, desigur, la semnificantul grafic al textului, purtător, la rândul lui, de semnificație. Abia acum ne interesează să vedem dacă

semnificația vehiculată de acest semnificant este aceeași ca la data tipăririi textului sau dacă el a avut vreodată un înțeles total diferit la *unii* dintre cititori/interpreți/traducători. Orice text este un proces semnificant-comunicativ, iar semnificația/comunicarea lui presupune un destinatar care primește/citește/interpretează/traduce semnificanți purtători ai acestei semnificații, așa că pare de la sine înțeles că textele, considerate atât semne, cât și evenimente, depind atât de semnificații lor (cuvintele scrise sau pronunțate), cât și de receptorii lor prin care se construiește semnificația pe care textele o poartă. În măsura în care semnificația, în tripla sa dimensiune de semnificant, obiect și semnificat, nu este o realitate fizică, nici spațială, ci un eveniment temporal, ea este supusă, în marea majoritate a cazurilor, unor interpretări proprii comunității căreia îi aparține cititorul/interpretul/traducătorul, toate diferite probabil de interpretarea originală.

ana blandiana

O poetă fericită

Flavie Cosma ursitoarele i-au dat la naștere o mulțime de daruri, dintre care cel mai prețios a fost fără îndoială acela de a ști să se bucure de darurile care i s-au dat.

Într-adevăr, cunosc puțini oameni mai dotați pentru fericire decât această codană de dincolo de vârste care râde și scrie cu aceeași naturalețe. Și totuși. Ca în orice poveste, în povestea Flaviei Cosma există și amar (chiar dacă „de primăvară”). Cum se obișnuiește în

pasăre care a trebuit să-și schimbe la frontieră penele. Poetă de limbă română, poetă de limbă engleză, Flavia Cosma își continuă destinul dublu, concurându-se pe sine însăși și neuitând să se bucure de ceea ce i s-a dat să trăiască. Această „unduitoare carte” - ca și cele care au fost înaintea ei, ca și cele care vor fi, nu mă îndoiesc, după ea - dovedește că există și poeți fericiți.

adnotări

Flavie Cosma, după ce ursitoarele binevoitoare i-au nărzărit o viață fericită, a apărut la sfârșit o ursitoare întârziată care a privit cu atenție copilul și a spus:

- Nu o viață, ci două.

La început toată lumea a crezut că e vorba de un dar în plus. Și chiar a fost, cu condiția să nu întrebăm cu ce preț.

Flavia Cosma a trăit o viață în România, apoi a trăit o viață în Canada, iar poezia a zburat cu ea din România în Canada. ca o

flavia cosma:

Noapte de noapte

Noapte de noapte număr
Firele de nisip adunate pe tălpi,
Mările cu rădăcini plutitoare,
Ochii sfioși de câine,
Puii de soare.

Nu plouă
Nici vântul nu bate,
Soare cu pâine,
Pâine cu soare,
Iubirea noastră-i
De azi pe mâine,
Nici nu-nflorește
Și nici nu moare.

Sub pași zdrobim alene
Crâmpeie lucitoare,
Vara ne prinde, fierbinte.
Pe ram se-ngână lin
Cânt de privighetoare.

A avea charismă nu înseamnă a avea talent

De ce e musai ca toți medicii să se tragă dintr-o coastă a lui Vasile Voiculescu, nu pot să înțeleg. Maria Mănuță nu doar că se crede urmașă a marelui scriitor, dar mai e și pictoriță. Lucrările ei îi folosesc la ilustrarea copertelor cărțuliilor. Tot ale sale. Așa se face că volumul (nu știu al câtelea, nu scrie pe nicăieri) de versuri **Acuarele vulnerabile** (Editura Universitas, 2003, Iași) de Maria Mănuță este ilustrat cu **Acuarele vulnerabile** tot de Maria Mănuță. La apariția acestui op au contribuit Constantin Ciopraga, Antibiotice S.A și încă o fabrică, al cărei nume nu îl pot scrie, dar despre care vă pot spune că „este cel mai mare angrosist din Moldova, pentru materii prime și material de uz general”- scrie în carte, nu inventez nimic. Cu un asemenea pașaport, doamna Maria Mănuță și-a luat rolul de poetă în serios: adică e damnată, vede demoni și cămăși albe de cosași fluturând în vânt. lanuri mănoase, îl vede pe „arhitectul întunericului”, iar despre mămligă nu poate să scrie decât „Luna/ de atâta privit a lunecat în cean” (*Carul Mare*). Cum, probabil, vă imaginați, versurile sale se remarcă printr-un paseism tulbure, amestecat cu diverse culori (nu degeaba volumul se cheamă cum se cheamă) și cu floricele pe câmpii. „Cineva îmi dăruiește fâșii de cer/ un cosaș./ Pe costișă, cămașa

lui albă./ năframa păcii/ ridicată de iarba înaltă./ Dar neîndurătoare/ coasa cădelnițează verdele lanului/ Când o ascute./ cerul ogindit în tăis/ cade în fâșii/ Mi le dăruiește// Pe umăr/ un petic rupt din albul cămășii/ dezvăluie un semn// Știu cine e cosașul:/ Vine din Orion”, scrie cu inocență doamna Mănuță (*Cosașul venea din Orion*). În cosașul care își face de lucru pe una dintre mănoasele câmpii (verzi) ale patriei și a cărui cămașă e musai să fie albă și să fluture în vânt și în cerul albastru, trebuie să întrezărim, așa, cum scrie domnul Ciopraga în prefața volumului, „voluptatea cunoașterii”. „Dacă lirica feminină sfârșește frecvent în intimism, autoarea prezentului volum se ridică programatic la reflecție, propunând întrebări cu răspuns probabil. O lume doar bănuțită implică miracole, acestea accentuând voluptatea cunoașterii” (p. 5). Nu se poate. înseamnă că nu am citit eu poemul care trebuia. Deschid în altă parte. Citesc: „Zei culorilor/ Dacă ar intra în casă/ cuvintele pietre/ azvârlite din craterul cotidian/ ar pierde gravitația/ Gândurile urcând spre tărâmurile din Sid/ se întorc cu lumina/ și trosnesc singurătatea-n scânteii/ Zeul roșu/ ar aprinde jarul încremenit/ cu anii în calendar/ Zeul albastru/ mi-ar ține încă timpul/ în cupa de sus a clepsidrei!!! Dar unde sunt zeii/ cum să-i aduc în casă?”

(Cum să-i aduc în casă?). Desigur, acestea sunt „vibrații lirice primordiale, cu deschideri spre nemărginit”, așa cum scrie domnul Ciopraga (p. 6). Tot domnul Ciopraga mai vorbește despre „plutirea în intermundii”, despre poezia ca „un pact cu vulnerabilul”. Așa o fi. Doamna Mănuță nu reușește însă să ne convingă de un lucru esențial: că are ceva (nou) de spus în poezie. În acuarelele dumisale, vulnerabile cum se cred, cresc din loc în loc antene parabolice, mărul este „roșu de yin și roșu de yan”, iar „căruța deapănă firul drumului”. Toate acestea nu înseamnă poezie (a unui sat), ci doar frânturi din imaginația necoaptă a unui pictor, de ale cărui lucrări ne împiedicăm prin piețe și prin magazinele de mobilă. Închei tot cu o citire de la domnul Ciopraga: „Structură bipolară, privind atât spre realitățile palpabile (de unde cariera medicală), cât și spre orizonturile artelor, Maria Mănuță face parte din categoria acelor personalități charismatice care oricând impresionează” (p. 5). Domnul Ciopraga o fi având dreptate: Maria Mănuță o fi „charismatică”. Dar ce are a face „charisma” cu talentul, domnul Ciopraga nu a reușit să ne lămurească.

Corina Sandu

corina_sandu2003@yahoo.fr

Eminescu, sărbătorit la Cernăuți

Ion Cozmei

După 1990, poetul național al românilor este sărbătorit și la Cernăuți la 15 ianuarie al fiecărui an cu adorație și recunoștință, prin implicarea la această sărbătoare a Societății Culturale „Mihai Eminescu”. Prezența spiritului eminescian la Cernăuți este marcată de existența gimnaziului în care a învățat tânărul Eminescu, avându-l ca profesor de română pe I.G. Sbiera, de bustul din curtea casei lui Aron Pumnul, care l-a apreciat și l-a găzduit pe copilul de la Botoșani, iar de la o vreme încoace, mai exact din anul 2000, de monumentul Mihai Eminescu, realizat de sculptorul cernăuțean contemporan Dumitru Gorșcovași și amplasat în parcul din centrul orașului.

Și anul acesta, sărbătorirea lui Eminescu a debutat la ora 10 prin depunerea la monumentul poetului a unor coroane și jerbe de flori, de către Ambasada României de la Kiev. Consulatul general al României la Cernăuți, Administrația

Regională, precum și de către reprezentanții românilor din Cernăuți și din cele patru raioane cu populație preponderent românească: Herța, Hliboca, Noua Suliță și Storojineț.

Cei 154 de ani de la nașterea poetului au fost evocați sărbătorește, prin expoziții, recitaluri și simpozioane, la Muzeul regional și la Școala nr. 29, dar manifestarea centrală, închinată geniului tutelar al românilor, s-a petrecut la Palatul Orășenesc al Culturii, fiind organizată de Societatea Culturală „Mihai Eminescu”, la a cărei conducere se află poetul Arcadie Opaș. Pe un scenariu conceput de Serafima Opaș și prezentat în cea mai curată limbă românească de eleva Veronica Tovarnițchi de la Liceul „Mihai Eminescu” din Carapciu, s-au prezentat pe scenă 14 colective artistice, în repertoriul cărora a predominat versul eminescian.

Manifestarea a fost onorată de prezența ambasadorului României la Kiev, Alexandru Cornea, a consulului general al României la Cernăuți, Romeo Săndulescu,

a viceguvernatorului regional Mihai Găinicu și Vasile Coșman (care a citit un cuvânt de salut din partea lui Ghennadi Moskali, președinte al Comitetului de Stat pentru Minorități și Migrații din Ucraina), Ilie Ioneț, șeful Departamentului Regional în Problemele Naționalităților și Migrației.

Momentele cele mai emoționante ale manifestării au fost prilejuite de Coruk „Dragoș Vodă” și grupul vocal „Fetele din Bucovina” ale Societății Culturale „Mihai Eminescu”, de recitalul poetic oferit de Vasile Tărățeanu și de Ion Cozmei, traducător în limba română al lui Șevcenko, atât prin versurile închinare poetului național al românilor, cât și prin distincțiile acordate scriitorilor cernăuțeni din partea Societății

eminesciana

Scriitorilor Bucovineni: diplomă de excelență poetului Arcadie Opaș cu ocazia aniversării a 65 de ani de la înființarea, la Cernăuți, a Societății Scriitorilor Bucovineni, diplomă de excelență poetei și traducătoarei în limba română a lui Mihai Eminescu, Tamara Severniuk, insignă jubiliară jurnalistei Maria Toacă, de la ziarul „Zorile Bucovinei” din Cernăuți.

Ziua cărții

Marti, 27 ianuarie 2004, orele 13.00, în Sala Oglinzilor de la sediul Uniunii scriitorilor din România, Calea Victoriei 115 a avut loc o manifestare de excepție, sub genericul „Ziua Sfântului Sava - Ziua cărții sârbești în România“.

Cu acest prilej au fost lansate următoarele volume: Matija Beckovic - **Slujba** (Editura Ziua), Risto Vasilevski - **Biserică, iată hramul tău** (Editura Viitorul Românesc) și Avva Iustin Popovici - **Viața unui sfânt** (Editura Bunavestire).

Au participat: Eugen Uricaru (președintele Uniunii Scriitorilor din România), E.S. Dusan Francuski (ambasadorul Republicii Serbia și Muntenegru la București), Ioan Flora (secretar al Uniunii Scriitorilor din România), Nicu Sava (directorul Editurii Ziua), Danion Vasile (directorul Editurii Bunavestire), Viorel Știrbu (directorul Editurii Viitorul Românesc), Mariana Ștefănescu, Miljurko Vukadinovic, Ioana Flora, actriță.

fapte culturale

Anunt important

Asociația Scriitorilor București, secția dramaturgie, anunță că se primesc oferte de piese pentru a fi prezentate ca spectacole-lectură în cadrul celei de-a treia ediții a Colocviului de Dramaturgie, care va avea loc în luna mai 2004, la Sinaia. Cei interesați sunt invitați să ne contacteze la următoarele adrese:

Mircea Ghițulescu:

ghitulescum@yahoo.fr

Horia Gârbea: ghoria00@pcnet.ro

Lucia Verona: lverona@fx.ro

Premiile Uniunii Scriitorilor din România

Uniunea Scriitorilor din România acordă Premiile anuale pentru cărțile tipărite în anul 2003.

Festivitatea de premiere va avea loc în prima jumătate a lunii iunie.

Juriul Uniunii Scriitorilor din România va acorda premii pentru: **proză, poezie, dramaturgie, literatură pentru copii și tineret, critică, istorie și teorie literară, eseu, publicistică, memorialistică, dicționare și ediții critice, literatură în limbile minorităților naționale și debuturi.**

În acest scop, editorii și autorii sunt rugați să depună la Biblioteca Uniunii Scriitorilor din România, Calea Victoriei nr. 115, parter, București, câte două exemplare din fiecare titlu. Vor fi premiate cărțile membrilor Uniunii Scriitorilor din România, cu excepția debuturilor și a autorilor de dicționare și ediții critice.

Prima întâlnire a membrilor juriului va avea loc vineri 30 martie 2004, ora 10.00 în Sala Oglinzilor, la sediul Uniunii Scriitorilor, Calea Victoriei 115, București.

Premii la Oravița

Juriul celei de-a IX-a ediții a Concursului Național de Creație Literară prilejuită de manifestarea culturală „Zilele Eminescu la Oravița“ și-a desemnat premianții. Astfel, la poezie s-a acordat premiul I Nuței Crăciun (Orăștie), premiul II lui Emil Ifrim (Buzău), premiul III lui Cosmin Pincu (Oravița). La secțiunea proză, premiul I i-a revenit lui Petru Bălani (Constantin Daicoviciu), iar

premiul II Adrianei Fediucel (Caransebeș).

S-au acordat și trei premii speciale:

- Premiul Editurii Mirador din Arad și s-a acordat lui Emil Ifrim (Buzău),

- Premiu pentru debut al Librăriei „Calun“ din Oravița - Oana-Maria Faur (Oravița)

- Premiul revistei „Confluente“: Daniela Bărbulescu (Oravița).

Zilele revistelor culturale

Sub egida Centrului Cultural „Transilvania“ din Sibiu, și a Consiliului Local Mediaș, Primăria Mediaș va organiza în zilele de 14 și 15 iunie 2004, la Mediaș ediția a IV-a a manifestării „Zilele revistelor Culturale din Transilvania și Banat“ după următorul program:

1. Colocviu cu tema „Literatura și politica“

2. Concursul național de poezie „Aron Cotruș“.

La concurs sunt invitați să participe tineri creatori aflați înaintea debutului editorial, a căror vârstă nu depășește 35 de ani. Concurenții vor trimite 10 poeme dactilografiate în 3 exemplare semnate cu un motto, într-un plic închis purtând la expeditor același motto.

În plic se vor trimite și datele de identificare ale concurenților (nume, prenume, data și locul nașterii, studii, profesie, adresa, telefon).

Plicurile se vor trimite până la data de 1 mai 2004, data poștei, pe adresa: Primăria Mediaș, str. M. Eminescu nr. 11, cod 551018, județul Sibiu.

claudiu komartin

Naufragiul previzibil al regimului comunist ar fi putut însemna și pentru România o renaștere, însă aceeași lipsă de solidaritate și de curaj colectiv care a făcut imposibilă, timp de aproape jumătate de secol, scuturarea de hamurile proletariului biruitor, purtat pe noi culmi de către bestiile și sclerații care au făcut posibile înrobirea, umilirea sau exterminarea unei pătri numeroase de intelectuali și savanți, aruncând țara astfel jefuită de singurele-i creiere funcționale ca pe o cârpă la picioarele splendidei nații de analfabeți și mistici de la Răsărit, a împiedicat și după decembrie 1989 necesara lustrafie, care ar fi putut grăbi cu vreo cincisprezece ani progresul și reasezarea României înfeudate în marginile unei pretinse "normalități".

Că lucrurile nu s-au petrecut în felul în care ar fi fost de dorit pentru un popor de-abia trezit din letargie, dar cumplit de inconsecvent și deja împăcat cu soarta lui milenară de victimă sigură se vede cu ochiul liber. Intelectualii au dat greș în cam toate încercările lor de a sparge baricadele noii aristocrații cripto-comuniste, din sforțările și scremerile patetice ale acestei clase reclădite din mers rezultând doar câteva flatulații cu miros de trandafiri, genul Emil Constantinescu, vajnicul *pater familias* care s-a ascuns sub pat, ca un plod fugărit de propria-i umbră, la primul semn al îndoielii sau al înfrângerii.

În schimb, fiindcă, nu-i așa, după război mulți viteji se adună, se găsec astăzi tot felul de indivizi plini de idei, care profesează cu aplomb tezele cele mai incoerente și mai găunoase, beneficiind mai mereu de lipsa de reacție, provenită dintr-o vigilență redusă ori de-a dreptul din nepăsare, a celor care sunt îndreptățiți și ar putea, printr-o reacție promptă și fără echivoc, să stopeze fluxul deja săcâitor, de atacuri și reproșuri bâlbâite ale câtorva sofști dezolați (revoltați?) de prin unele județe ale patriei.

De remarcat, printre bălăriile publicistice ale anului trecut, "dezbateră", cu aer(e) inchiizitorial(e), dintr-o faimoasă revistă apărută la Tg. Jiu, „Columna“ (nr. 5-6/ 2003), în legătură cu unele comportamente „revizioniste“ ale celor mai importanți critici ai „României literare“, redactorul-șef și directorul acestei publicații, respectiv domnii Alex Ștefănescu și Nicolae Manolescu. Protagonistii acestei întâlniri de pomină sunt domnii Gheorghe Grigurcu, Laszlo Alexandru și Ovidiu Pecican, trei oameni de treabă puși pe fapte mari, pozând ca justițiar și imaculați într-o chestiune care, de dragul criticului admirabil care e Gheorghe Grigurcu voi admite că nu îi depășește, dar îi

Pe marginea unor ineptii

așază într-o poziție mai mult decât vulnerabilă. Și asta pentru că, din capul locului, guralivii justițiarî găzduiți de „Columna“ se află într-o eroare de „Cascadorii râsului“, confundând între ei mai toți termenii unei dispute care ar putea fi chiar interesantă dacă nu s-ar încerca tranșarea ei cu buzduganul polemic.

Cel care lovește - mai abilitat decât colegii săi - cu bâta în balta puturoasă a chestiunii în cauză este Ovidiu Pecican, ce se grăbește să îi numească pe criticii de la „România literară“ nici mai mult, dar nici mai puțin decât „comunistoizi“. Și pentru ce? Nu fiindcă N. Manolescu sau A. Ștefănescu ar fi nostalgici ai vechiului regim, nici fiindcă ar dormi cu fascicule din Marx sub pernă, sau pentru că își conduc revista având ca deviză vreo vorbă de duh a lui Lenin, ci fiindcă îndrăznesc să scrie, la atâția ani de la prăbușirea acelu sistem, despre autori controversați, care au încheiat, într-un anumit moment al existenței, sau al evoluției lor scriitoricești, pactul cu cei ce dețineau puterea și aveau nevoie, înțelegând forța propagandistică a scriitorimii în acea epocă, de portavoci care să întrețină iluzia puterii legitime și fără fisură în sânul „maselor populare“. În opinia lui Pecican, singurul lucru pe care îl merită scriitorii ca D.R. Popescu sau Mihai Beniuc, și, de ce nu, Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Ion Gheorghe, Eugen Barbu, este uitarea, iar a se vorbi/scrie despre acești autori, ca și despre alții, ale căror atitudini din trecut

auto-prezervare superioare? Să îi vorbim despre Benn, Pound sau Maiakovski? Ar fi inutil.

Cochetând cu politichia, destui scriitori importanți ai secolului al XX-lea au ajuns la tot felul de formule infestate de ineptii, în parte pseudo-științifice, în parte misticoide, iar distinși colaboratori ai „Columnei“ nu sunt străini, sunt convins, de curvăsăria recentă a unor distinși universitari apuseni, vezi Laignel-Lavastine, care încearcă astăzi să obțină tot felul de avantaje de pe urma defăimării unor Eliade, Ionesco sau Cioran. Valoarea operelor acestora fiind în afara oricărui dubiu, rămân de contestat deciziile și solidarizări cu mișcări politice în care ei au avut, într-un moment-cheie al istoriei, încredere, acordându-le girul sau susținerea. Nu putem aproba astfel de gesturi, solidarizarea fiind necesară ca aerul când avem de-a face cu asemenea inși, care încearcă să obțină avantaje de orice fel în numele goriței uriașe care este conceptul de *politically correct*, sugând cu neobrăzare de la osul unor morți celebri.

Am făcut această paranteză pentru a le explica domnilor Pecican, Laszlo și Grigurcu câteva chestiuni pe care eu le credeam elementare, și anume că progresul nu înseamnă ignoranță, că oamenii nu sunt totuna cu opera care le iese din mână și creier, că nu putem trece cu vederea ceea ce un artist a făcut bine doar din cauza unor pași greșiți, a unor lucruri

fonturi în fronturi

le-ar adumbri pe de-a-ntregul opera este o „complezență nemeritată“.

Împotriva unor asemenea atitudini ar trebui, mai ales cei tineri, crescuți și formați în vremurile de după prăbușirea cortinei de fier, să reacționeze, căci ei par singurii capabili să treacă peste complexe și prejudecăți curente în ce privește rediscutarea, fără partizanate sau strămbături de dezgust, a unor scriitori asupra operei compozite a cărora nu se poate să arunci anatema, mănânat de amintirea - încă atât de vie, o înțeleg, pentru cei care au trăit atunci - a unor compromisuri făcute din motive pe care nu este nici locul, și poate nici timpul, să le iau în discuție. Cu alte cuvinte, cei care trâmbețiază că „progresist e cel care se uită în față“, refuzând, mânăți de propriile spaimi și lașități, să privească în urmă, pentru a alege ceea ce este bun, chiar puțin, din neghina smintelii și a laudelor ipocrite ale unor scriitori foarte bine cotați în acea epocă (Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Ion Gheorghe sau Fănuș Neagu), dau dovadă de o obtuzitate care face imposibilă, în orice societate și în orice epocă, progresul. Să îi reamintesc domnului Pecican că au existat mari artiști și oameni de cultură ale căror atitudini și implicări politice au fost deplorabile, dar că opera acestora nu poate fi atinsă, fiind înzestrată, parcă independent de cei care au forjat-o, cu o inteligență și o capacitate de

pe care le-a făcut prost sau fără demnitate. Personal, mă număr, alături de alți câțiva tineri poeți și publiciști (printre care îl voi numi aici numai pe Marius Ianuș, cu tonul lui de cele mai multe ori necivilizat și extremist, dar aproape mereu just), printre cei care au făcut, și fac, în luările de poziție prin revistele, puține, la care *ni se îngăduie* să scriem, caz de moralitate, și pentru care nuanțele unor probleme de etică și verticalitate „politică“ nu sunt de ignorat. Judecarea unui om, cu bune și rele deopotrivă, nu poate să fie o „complezență nemeritată“, ci doar un act de justete, de reasezare a lucrurilor în marginile lor firești. De-abia începând de acum, și mai ales în următorii 10-15 ani se va putea discuta din nou relaxat și coerent, și reevalua corect, fără idiosincrasii și porniri justițiare, opera scriitorilor români importanți din anii '50, '60, '70, '80. Să te raportezi la asemenea chestiuni în maniera comentatorilor din „Columna“ înseamnă să îți lipsească întrucâtva spiritul de finețe.

La urmă, pentru a nu privi această întregă „confruntare“ polemică dintr-o perspectivă reducionista, voi spune că astăzi mai mult decât oricând în trecut, personalitățile contestate ale literaturii române au o a doua șansă de a hotărî cine sunt cu adevărat.

Conform prevederilor Statutului, Uniunea Scriitorilor din România nu este responsabilă pentru politica editorială a publicației și nici pentru conținutul materialelor publicate. Nici conducerea revistei nu își asumă toate opiniile exprimate. Responsabilitatea aparține în exclusivitate autorilor.